ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

Ι. Ε. ΜΕΣΟΛΩΡΑ
Δ. Φ. ΚΑΙ ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΕΤΟΣ Δ'.—ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΤΩΘΙ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ
1891

Ἔτος Δ'. Ἀριθμὸς 87.

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐσωτερικοῦ δρ. 10. Ἐξωτερικοῦ φρ. χρυσᾶ 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἀρωγόν.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' ΚΑΙ Γ ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

δραχμαὶ 10 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ φράγκα χρυσᾶ 10 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

Συνδρομαὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ περιοδικοῦ, κειμένῳ ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῶν ἁγίων Θεοδώρων, ἐδῷ Αἰολικίδων ἀριθ. 27, καὶ ἐν ταῖς βιβλιοπωλείοις Μενάτη Κωνσταντινίδου καὶ Γ. Κασδόνη.

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Σύλλογον «Ἀναπλάσεως» Ἀθήνας.

Collège «Anaplassis» Athènes.

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμιεῖον τοῦ «Ἀποστόλου Παύλου» ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς «Ἀναπλάσεως» Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γεώρ. Κυπαρίσσην, συμβολαιογράφον.

Τὰ περιπόμενα χειρόγραφα δημοσιευόμενα καὶ μὴ οὐδὲν ἐπιστρέφονται.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - Ι. Ε. ΜΕΣΟΛΩΡΑΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1891.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ κατάστασις τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον. Ἀπάντησις εἰς τὸν Ἐπιγγελικόν, ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώην Κεφαλληνίας Σπυρίδωνος. — Ἡ εὐπωλία, ὑπὸ Γρ. Ζίγου ἀρχιμανδρίτου. Λόγος ἱεραλογιωτάτου Γερασίμου Λάμπτε διευθυντοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς «Ἀληθείας» ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ νέου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου Η'. Γεώργιος Μόλλερος. Ἡ ἐκ πίστεως προσευχή, ὑπὸ Κ. Λαυτῆ. — Ὁ χαρακτὴρ τῆς πίστεως, ὑπὸ Λ. Μεφίνου. — Ἐλπίδες. — Βιβλιοκρισία. — Ἀλληλογραφία.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ (*)

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ.

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἀναπλάσεως».

Ἐν τῇ περὶ μεσαίας ἢ μᾶλλον μεταβατικῆς καταστάσεως τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον συζητήσει, τῇ ἀναφυείσῃ κατ' αὐτὰς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν καθολικῶν, εἰς τῶν ἐνταῦθα Εὐαγγελικῶν αὐτοκαλουμένων ἐνόμισεν, ὡς λέγει, καλὸν νὰ ἐκφράσῃ καὶ αὐτὸς δημοσίᾳ τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δοξασίαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοδόξων του, ἣν καὶ ἐξέφρασεν ἐν τῷ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 τρ. μ. Ὀκτωβρίου φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Καιροί». Καὶ, ὡς πρὸς τοῦτο, εἶναι οὐχὶ μομφῆς, ἀλλ' ἐπαίνου ἄξιος, διότι ἅπαντες «οἱ προσδοκῶντες ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» ὀφείλομεν νὰ συζητῶμεν προφρόνως καὶ μετὰ μείζονος ἐνδιαφέροντος καὶ ζήλου περὶ αὐτῆς ἢ περὶ παντὸς ἄλλου ἀντικειμένου, καὶ νὰ μελετῶμεν καὶ ἐρευνῶμεν τὰ κατ' αὐτὴν ἐπιμελῶς ἐν ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς, καθ' ἃ ἐντέλλεται ἡμῖν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, λέγων· «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν.» (Ἰω. ε', 39.). Μόνος δὲ ὁ οὐδὲν πέραν τοῦ τάφου ἐλπίζων ὑλιστὴς νομίζει ὅλως ἄσκοπον καὶ ματαίαν τοιαύτην συζήτησιν καὶ μελέτην.

Ἐν τούτοις ἡ δοξασία τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θέματος οὐ μόνον δὲν συνᾴδει, ὡς ἰσχυρίζονται, τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ ἀντιβαίνει ἄντικρυς πρὸς αὐτήν. Τοῦτο προτιθέμεθα ν' ἀποδείξωμεν, σὺν Θεῷ, ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐν λόγῳ Εὐαγγελικὸς ποιεῖ ἡμῖν δῆλον ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ὡς τοιοῦτος θέλει περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου — τοῦθ' ὅπερ ἦτο περιττόν, καὶ γὰρ ἡ προσωνυμία αὐτοῦ δῆλον ποιεῖ τοῖς ἐπαίοῦσι τοὐλάχιστον, τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις — καὶ ἡμεῖς γνωρίζομεν αὐτῷ, ὅτι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην μαρτυρίαν περὶ πλείστου ποιούμεθα τὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν διότι καὶ ἡμεῖς, χριστιανοὶ ὄντες, ἐσμὲν κατ' ἀκολουθίαν καὶ Εὐαγγελικοί, καὶ μάλιστα Εὐαγγελικοὶ Ὀρθόδοξοι. Ἀλλ' ἔστω, δὲν προτιθέμεθα νὰ συζητήσωμεν ἐνταῦθα περὶ πασῶν τῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν καὶ δοξασιῶν τῶν Εὐαγγελικῶν·

(*) Τὴν πραγματείαν ταύτην τοῦ σεβ. ἀρχιεπισκόπου πρώην Κεφαλληνίας κ. Σ. Καμπούρη, σταλεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τὰς ἀρχὰς παρελθόντος Ὀκτωβρίου, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐγκαίρως ἕνεκα πληθώρας πραγματειῶν ἄλλης.

ἴσως πράξομεν τοῦτο ἀκολούθως. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δέ, τίς ἐστιν ἡ δοξασία τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ ἐπὶ τίσι μαρτυρίαις τοῦ Εὐαγγελίου στηρίζουσιν αὐτήν; Λύτοι οὔτε τὸ καθαρτήριον πῦρ τῶν Καθολικῶν οὔτε τὴν μεσαίαν ἢ μεταβατικὴν κατάστασιν τῶν Ὀρθοδόξων ἀποδέχονται, ἀλλὰ μόνον Παράδεισον αἰώνιον καὶ Κόλασιν αἰωνίαν δοξάζουσι τουτέστιν, ὅτι εὐθὺς μετὰ θάνατον αἱ μὲν ψυχαὶ τῶν δικαίων ἀπέρχονται εἰς Παράδεισον αἰώνιον, αἱ δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς Κόλασιν αἰωνίαν, ἀπολαμβάνουσαι καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ πλήρη, τελείαν καὶ ἀμετάβλητον τὴν ἀντιπόδοσιν τῶν ἔργων αὐτῶν (!). Συνέπεια δὲ τῆς δοξασίας αὐτῶν ταύτης εἶναι τὸ φρόνημα αὐτῶν, «ὅτι αἱ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων γινόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων δεήσεις, ἐλεημοσύναι καὶ ἐν γένει ἀγαθοεργίαι εἰσὶν ἄσκοποι καὶ μάταιαι (!), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀντιστρατεύονται κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐαγγελίου» (!!). Ποῦ δὲ στηρίζουσιν αὐτήν; Ἐπί τινων εὐαγγελικῶν παραβολῶν, ἤτοι ἐπὶ τῆς τῶν φρονίμων καὶ μωρῶν παρθένων, τῆς τοῦ ἄφρονος πλουσίου, τοῦ ὁποίου εὐφόρησεν ἡ χώρα, καὶ πρώτιστα καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ ἀσπλάγχνου καὶ ἀνελεήμονος πλουσίου· διότι, ὡς γνωστόν, τούτου εὑρισκομένου ἐν τῷ Ἅδῃ καὶ αἰτήσαντος παρὰ τοῦ Ἀβραὰμ τὴν χάριν νὰ τῷ πέμψῃ τὸν παρ' αὐτῷ ἀναπαυόμενον Λάζαρον, ὅπως δροσίσῃ τὴν γλῶσσάν του διὰ στιγόνος ὕδατος, ὁ Πατριάρχης ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ μετὰ λύπης, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ· διότι, εἶπε, «μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.» (Λουκ. ιϛ'. 26).

Ἀλλ' εἶνε ἆρά γε ἀληθές, ὅτι αἱ ῥηθεῖσαι παραβολαὶ καὶ μάλιστα ἡ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ ἀσπλάγχνου πλουσίου ὑποστηρίζουσι τὸ δόγμα τοῦτο τῶν Εὐαγγελικῶν; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ.—Καὶ πῶς, εἴποι ἂν ὁ Εὐαγγελικός, δὲν εἶνε ῥητὴ καὶ κατηγορηματικὴ ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Εὐαγγελίου ἐπὶ τοῦ προκειμένου; – Οὐχί, ἀπαντῶμεν.— Διατί;—Διότι ὁ κύριος σκοπὸς τῶν ἐν λόγῳ παραβολῶν εἶνε ἠθικὸς καὶ οὐχὶ δογματικός, πρακτικὸς καὶ οὐχὶ θεωρητικός. Ἐξηγούμεθα.

Πᾶσα παραβολὴ ἐν γένει, εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις οὖσα ἀντικειμένου τινός, ἔχει δύο ἐννοίας τὴν τῆς εἰκόνος καὶ τὴν τοῦ εἰκονιζομένου, τὴν τοῦ γράμματος καὶ τὴν τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Πρὸς πληρεστέραν δὲ ἔκφρασιν καὶ πιθανωτέραν παράστασιν τῆς ἐννοίας τῆς εἰκόνος προσλαμβάνονται συνήθως κατὰ παραβολικὴν ἄδειαν ἢ αὐτονομίαν λόγοι τινὲς οὐδαμῶς ἁρμόζοντες εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ εἰκονιζομένου ἀντικειμένου, ἢ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς παραβολῆς, καὶ τοὺς λόγους τούτους δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψει. Τοῦτο διδάσκει ἡμᾶς καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, λέγων: «Οὐ χρὴ πάντα τὰ ἐν ταῖς παραβολαῖς κατὰ λέξιν περιεργάζεσθαι· ἀλλὰ τὸν σκοπὸν μαθόντες, δι' ὃν συνετέθη, τοῦτον δρέπεσθαι, καὶ μηδὲν πολυπραγμονεῖν περαιτέρω». Τίς δὲ ὁ ἐν γένει σκοπὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν παραβολῶν; Δι' αὐτῶν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἱστορεῖ καὶ διηγεῖται τὰς μελλούσας τερφιθύμους πνευματικὰς ἡδονὰς καὶ ψυχικὰς ἀπολαύσεις τῶν δικαίων καὶ τὰς ὀδυνηρὰς καὶ φρικτὰς βασάνους τῶν ἁμαρτωλῶν ὡς γεγενημένας· εἰκονίζει αὐτὰς διὰ ζωηρῶν χρωμάτων καὶ παριστᾷ οἱονεὶ ὁρωμένας, ὅπως προτρέψῃ καὶ παρορμήσῃ ἡμᾶς ὁρμητικώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον νὰ παρασκευαζόμεθα δεόντως καὶ ἐγκαίρως ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἀσκοῦντες ἔργα δικαιοσύνης, φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης, δι' ὧν δυνησόμεθα ἀπολαῦσαι τῶν αἰωνίων τοῦ Θεοῦ ἀγαθῶν, διότι μετὰ θάνατον ἡ ἄσκησις τοιούτων ἔργων εἶνε ἀδύνατος. Καί, συνελόντι εἰπεῖν, διδάσκει ἡμᾶς διὰ τῶν ἐν λόγῳ παραβολῶν, ὅτι, τῆς ὥρας τοῦ θανάτου ἀγνώστου οὔσης, ὀφείλομεν νὰ ὦμεν πάντοτε ἕτοιμοι.

Ἀλλ' εἰ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν εὐαγγελικῶν τούτων παραβολῶν, ὧν τὴν μαρτυρίαν ἐπικαλοῦνται οἱ Εὐαγγελικοὶ ὑπὲρ τῆς δοξασίας αὐτῶν, οὐδαμῶς ὑποστηρίζει αὐτήν, τὸ γράμμα ὅμως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κυρίως ἐρείδονται, τοὐναντίον ἀναιρεῖ αὐτήν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ ἰδίως τὴν παραβολὴν «τοῦ ἄφρονος πλουσίου. οὗτινος εὐφόρησεν ἡ χώρα» ὅλως ἄσχετος οὖσα πρὸς τὸ προκείμενον θέμα, εἶνε καὶ πάντῃ ἄσκοπος ἡ ὑπὸ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπίκλησις τῆς ἐξ αὐτῆς μαρτυρίας. Ὄντως, δι' αὐτῆς ὁ Κύριος ἡμῶν σκοπὸν προέθετο νὰ ἐλέγξῃ τὴν ἀφροσύνην καὶ ἀνοησίαν παντὸς ἐν γένει πλεονέκτου καὶ ἀνελεήμονος πλουσίου ἀφρόνως νομίζοντος, ὅτι ἐκ τῆς περισσείας τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν ἤρτηται ἡ ἐπὶ πολλὰ ἔτη παράτασις τῆς ζωῆς αὐτοῦ (Λουκ. ιβ'. 16—21), ἐνῷ ὤφειλε, φρονίμως σκεπτόμενος, νὰ γινώσκῃ, ὅτι «οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ (ἀνθρώπῳ πλούτου) ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ», (αὐτ. 15). Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γράμματος τῆς παραβολῆς ταύτης ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐξάγεται, σὺν τῇ διαφορᾷ, ὅτι ἐν αὐτῷ πλάττονται ταῦτα ἐπὶ τὸ δραματικώτερον, ὡς γενόμενα ὅλα ὑπό τινος προσώπου. Καὶ λοιπόν, ἐπειδὴ τό τε πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς παραβολῆς ταύτης οὐδὲν ἔχει τὸ πρὸς ἐπίρρωσιν ἢ ἀναίρεσιν τῆς δοξασίας τῶν Εὐαγγελικῶν, ἰδοὺ ἴδωμεν ἰδίᾳ ποία ἡ ἔννοια καὶ ἡ σημασία τῆς παραβολῆς «τῶν δέκα παρθένων, ὧν πέντε ἦσαν φρόνιμοι καὶ πέντε μωραί.» Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐξετάσωμεν τὴν κατὰ γράμμα ἔννοιαν, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν χάριν τῶν μὴ ἐπαϊόντων, ὅτι «παρθένους» μὲν ἐνταῦθα ὁ Κύριος ἡμῶν ἐννοεῖ τροπολογικῶς πάντας ἐν γένει τοὺς ἀνθρώπους, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, τοὺς τηροῦντας τὴν ὡραίαν καὶ ἀγγελικὴν ἀρετὴν τῆς παρθενίας, ἐξ ὧν φρονίμους μὲν καλεῖ τοὺς σὺν τῇ παρθενίᾳ φέροντας μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν λαμπάδα τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης ἀνημμένην, μωροὺς δὲ τοὺς φέροντας αὐτὴν ἐσβεσμένην. «Νυμφίου δὲ ἐλθόντα ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς» ἐννοεῖ ἀναγωγικῶς τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δευτέραν ἔλευσιν καὶ παρουσίαν ὡς Κριτοῦ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Φέρε ἤδη συνδυάσωμεν τὴν κατὰ πνεῦμα πρὸς τὴν κατὰ γράμμα ἔννοιαν αὐτῆς.

«Χρονίζοντος τοῦ Νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον» (Ματθ. κε', 5.). Ἐνταῦθα, ἐπειδή, ὥσπερ ἔφθημεν εἰπόντες, ἐν ταῖς παραβολαῖς παρίστανται ἐπὶ τὸ ἐμφαντικώτερον καὶ ζωηρότερον τὰ μέλλοντα γενέσθαι, ὡς ἤδη γεγονότα ἢ γινόμενα, τάν τε ἐνεστῶτα τῆς μετοχῆς χρονίζοντος καὶ τοὺς παρῳχημένους χρόνους τῶν ῥημάτων ἐνύσταξαν καὶ ἐκάθευδον δέον νὰ ἐκλάβωμεν ἀντὶ μέλλοντος· καὶ οὕτως ἔχομεν τὴν κατὰ πνεῦμα ἅμα καὶ γράμμα ἔννοιαν, τήνδε. Ἐπειδὴ ὁ νυμφίος Χριστὸς θὰ βραδύνῃ νὰ ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ ἐνδόξῳ καὶ φρικτῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ, θὰ νυστάξωσι καὶ θὰ κοιμῶνται τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου καὶ οἱ φρόνιμοι, ἤτοι οἱ δίκαιοι, καὶ οἱ μωροί, ἤτοι οἱ ἁμαρτωλοί. «Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδού, ὁ Νυμφίος ἔρχεται· ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι κτλ.» (αὐτ.) «Μέσης νυκτὸς» ἐν ὥρᾳ, τουτέστιν, ἀνυπόπτῳ καὶ ἀπροσδοκήτῳ· (1) «Κραυγὴ γέγονεν»· κατὰ πνεῦμα δέ, ἐννόησον, «κραυγὴ γενήσεται» (2) Ποῖα δὲ ἔσονται τὰ ῥήματα τῆς κραυγῆς ταύτης; «Ἰδού, ὁ Νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.» Καὶ κατὰ πνεῦμα, ἰδοὺ ὁ νυμφίος Χριστὸς ἔρχεται, ἐξέρχεσθε τῶν μνημείων οἱ κεκοιμημένοι εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. «Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι κτλ.» Καί, κατὰ πνεῦμα, Τότε σὺν τῇ κραυγῇ ἐξέρχεσθε ἐγερθήσονται ἐκ τῶν μνημείων πάντες δίκαιοί τε καὶ ἁμαρτωλοί κτλ.

Ἰδοὺ λοιπόν, ὅτι καὶ ὁ ὕπνος τῶν παρθένων, καὶ ἡ βραδύτης τῆς ἐλεύσεως τοῦ Νυμφίου, καὶ τὸ ἀπροσδόκητον αὐτῆς, καὶ ἡ ἔγερσις πασῶν τῶν τε φρονίμων καὶ τῶν μωρῶν ἐκ τοῦ ὕπνου ἅμα τῇ κραυγῇ· «Ἰδού, ὁ Νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ,» ἅπαντα ταῦτα καὶ κατὰ γράμμα καὶ κατὰ πνεῦμα σημαίνουσι τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, ἑπομένως δὲν ἐπιφραγίζουσιν, ἀλλ' ἀναιροῦσι τὴν δοξασίαν τῶν Εὐαγγελικῶν. Ἐξετάσωμεν, τέλος, ἰδίᾳ καὶ τὴν παραβολὴν τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ ἀσπλάγχνου καὶ ἀνελεήμονος πλουσίου.

Τὸ μὲν πνεῦμα ἢ ὁ σκοπός, δι' ὃν ἐσχημάτισεν ὁ Κύριος ἡμῶν παραβολικῶς τὸν κρκείμενον λόγον, ἤτο, ὅπως παρασταθῇ ζωηροῖς χρώμασι καὶ οἱονεὶ ὁρατῶς τοῖς μὲν σκληροκαρδίοις, ἀσυμπαθέσι καὶ ἀνελεήμοσι πλουσίοις πρὸς τὴν πάσχουσαν καὶ ταλαιπωρουμένην ἀνθρωπότητα, τὰς φρικτὰς καὶ τρομερὰς βασάνους τῆς ἀπεκδεχομένης αὐτοὺς μελλούσης αἰωνίου κολάσεως, τοῖς δὲ ὑφισταμένοις ἐν ὑπομονῇ καὶ ἀγογγύστως τὰς παντοίας στερήσεις καὶ συμφορὰς τοῦ βίου πτωχοῖς τὰς ἀνέσεις καὶ ἀνεκλαλήτους ἀπολαύσεις, δι' ὧν ἐπιβραβευθήσονται ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ· καὶ οὕτω, ἐκείνους μὲν τῷ φόβῳ παρορμήσῃ εἰς μετάνοιαν, τούτους δὲ τῇ ἐλπίδι ἐνθαρρύνῃ εἰς τὴν μέχρι τέλους ἐγκαρτέρησιν ἐν τῇ ὑπομονῇ· καθότι «ὁ ὑπομείνων εἰς τέλος σώζεται».

Τὸ δὲ γράμμα τῆς παραβολῆς ταύτης, ὅπερ κυρίως ἐπικαλοῦνται, ὡσπερ εἴρηται, οἱ Εὐαγγελικοὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς δοξασίας των, τοὐναντίον ἀνατρέπει αὐτὴν ἐκ βάθρων. Οὗτοι ἐπὶ τὴν κατὰ γράμμα ἔννοιαν τῆς περιόδου «μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν» (Λουκ. ιϛ'. 26) στηρίζοντες κυρίως τὸ δόγμα των, πλανῶνται· διότι, λαμβάνοντες τὴν ἔννοιαν τῆς περιόδου ταύτης ἀνεξαρτήτως καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰ ἀμέσως προηγούμενα, καὶ ἀποκόπτοντες τὸν εἱρμὸν καὶ τὴν λογικὴν σειρὰν τοῦ λόγου, δὲν δύνανται νὰ ἐξαγάγωσι πλήρη καὶ ἀληθῆ οὐδ' αὐτὴν τὴν γραμματικὴν ἔννοιαν τῆς παραβολῆς. Διὰ τοι-

(1) Τοῦθ' ὅπερ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἐκ προθέσεως, οὐκ οἶδα, ἀπέδωκεν ἡμῖν τοῖς Ὀρθοδόξοις ὁ ἐνταῦθα καθολικὸς ἐφημέριος Δον-Παῦλος, πρὸς ὃν ἀπήντησα τὰ δέοντα. (Ἴδε τὸ τῆς ὅης Ὀκτωβρ. φύλλον τῆς «Ἐθνικῆς», καὶ τὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου φυλλάδιον τῆς «Ἀναπλάσεως».

(1) Διὸ καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· «Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας (τῆς τοῦ κόσμου συντελείας) οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν». (Ματθ. κδ'. 36.) Καὶ πάλιν· «Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται» (αὐτ. 42). Τοῦτέστιν, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, διότι οὐκ οἴδατε τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας παρουσίας μου

(2) Τὴν κραυγὴν ταύτην ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος καλεῖ κέλευσμα καὶ φωνὴν Ἀρχαγγέλου· «Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου . . . ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον». (Α'. Θεσσαλ. δ'. 15-16.)

αὐτῆς ἀποκοπῆς προτάσεων ἢ περιόδων τῆς ἁγίας Γραφῆς δύναταί τις πολλὰ παράλογα καὶ βλάσφημα νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα. Οὕτω λ. χ. ἐὰν λέβωμεν τὴν πρότασιν «οὐκ ἔστι Θεὸς» καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς προηγουμένης «εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ,» τότε δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ ἁγία Γραφή, τουτέστιν αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ! Ἀλλὰ τοιαῦτα παράλογα καὶ παράκοπα καὶ βλάσφημα ἀπαγορεύονται ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς τε γραμματικῆς ἀναλύσεως καὶ τῆς λογικῆς. Ὅτι δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁμιλεῖ ἐν τῇ περικοπῇ ταύτῃ οὐχὶ περὶ τῆς ἀμέσως μετὰ θάνατον καταστάσεως τῶν ψυχῶν, ὡς ὑποστηρίζουσιν οἱ Εὐαγγελικοί, ἀλλὰ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀνθρώπων, τουτέστι τῶν ψυχῶν σὺν τοῖς οἰκείοις σώμασι, μετὰ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, τὴν καθολικὴν κρίσιν καὶ τὴν τελείαν καὶ πλήρη ἀνταπόδοσιν, κατάδηλον γίνεται ἐκ τῶν προηγουμένων τῶν δε' «Ἐν τῷ Ἅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ (ὁ πλούσιος), ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς φωνήσας, εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ κτλ.».

Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ δάκτυλος τοῦ Λαζάρου ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ πλουσίου ἀφ' ἑτέρου κατάδηλον ποιοῦσιν, ὅτι ὁ μὲν εὑρίσκεται ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραάμ, ὁ δὲ ἐν τῷ Ἅδῃ σὺν τῷ οἰκείῳ σώματι.

Ἄλλως τε, τὸ μέγα χάσμα τὸ διαχωρίζον τοὺς δικαίους ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ὅλως ὑπὸ τοπικὴν καὶ ὑλικήν, ἀλλ' ὑπὸ πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἔκδοχήν, ὡς σημαῖνον τὴν μεγάλην διαφορὰν τῆς ψυχικῆς αὐτῶν καταστάσεως, ἀναλόγως πρὸς τὴν διαφορὰν τῆς ἐν τῇ προσκαίρῳ ζωῇ προαιρέσεως καὶ πολιτείας αὐτῶν.—Ἡ διαφορὰ δ' αὕτη, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ὑπὸ τὸ βάρος θανασίμων ἁμαρτημάτων διατελοῦντας, εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε ἡ μετάστασις αὐτῶν εἰς τὴν τῶν δικαίων θέσιν καὶ ψυχικὴν κατάστασιν εἶναι, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρὸ τῆς τελείας ἀνταποδόσεως μεταβατικῇ καταστάσει, εἰ μὴ ἀδύνατος, διότι παρὰ τῇ ἀπείρῳ εὐσπλαγχνίᾳ τοῦ Θεοῦ πάντα δυνατὰ τυγχάνει, ἀλλὰ λίαν δύσκολος. Ὥστε καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἡ παραβολὴ αὕτη ἀφεώρα εἰς τὴν πρὸ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καὶ τελείας ἀνταποδόσεως κατάστασιν —τοῦθ' ὅπερ, ὡς ἀπεδείξαμεν, δὲν ἔχει ἀληθείας—οὐδὲν θὰ ἀπεδείκνυε καὶ αὐτὸ τὸ γράμμα τῆς παραβολῆς ταύτης ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τῶν Εὐαγγελικῶν.

Οὔτε λοιπὸν ῥητή, οὔτε κατηγορηματική εἶναι, ὡς διατείνονται οἱ Εὐαγγελικοί, ἡ μαρτυρία τῶν ῥηθεισῶν εὐαγγελικῶν παραβολῶν ὑπὲρ τῆς δοξασίας αὐτῶν. Τοὐναντίον ὑπάρχει ἑτέρα μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐχὶ παραβολική καὶ τυπική, ἀλλ' ὄντως ῥητὴ καὶ κατηγορηματική, ἀνατρέπουσα καὶ ἀναιροῦσα ἅρδην αὐτήν. Ἰδοὺ αὕτη: Ἡρμηνεύμενος ἐκ τῶν προτέρων τὴν μέλλουσαν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν καὶ παρουσίαν ὡς Κριτοῦ, ἐπιλέγει· «Τότε ἀπελεύσονται οἱ μὲν ἁμαρτωλοὶ εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.» (Ματθ. κε', 46.). Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν α'.) ὅτι λέγει οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπελεύσονται κτλ. καὶ οἱ δίκαιοι ἀπελεύσονται κτλ., οὐχὶ δὲ αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τῶν δικαίων ἤρα ἀπελεύσονται οἱ μὲν εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ εἰς ζωὴν αἰώνιον ψυχή τε καὶ σώματι· τοῦθ' ὅπερ ἔσται μετὰ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν καθολικὴν κρίσιν καὶ τελείαν ἀντιπόδοσιν. β'.) Παρατηροῦμεν, ὅτι λέγει ἐπίσης ῥητῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἀπελεύσονται, τ. ἔ. εἰς χρόνον μέλλοντα· ἤρα δὲν ἀπέρχονται αἱ ψυχαὶ τῶν κατὰ καιροὺς θνησκόντων εἰς κόλασιν αἰώνιον ἢ εἰς ζωὴν αἰώνιον. γ'.) Παρατηροῦμεν, ὅτι ὁρίζει ῥητῶς τὸν μέλλοντα ἐκεῖνον χρόνον, καθ' ὃν ἀπελεύσονται οἱ μὲν δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ εἰς κόλασιν αἰώνιον. Πότε δὲ ἔσται τοῦτο; Τότε... «Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ» (Ματθ. κε', 31.), τουτέστιν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ ἐνδόξῳ αὐτοῦ παρουσίᾳ. Καί, τέλος, δ'.) Παρατηροῦμεν, ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ ὁ προσδιορισμὸς αἰώνιος, ἐνῷ εἰς οὐδεμίαν τῶν δι' ἐπάγονται οἱ Εὐαγγελικοὶ παραβολῶν ὑπάρχει ὁ προσδιορισμὸς οὗτος. Ἄρα αἱ ψυχαὶ τῶν πρὸ τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου τοῦ Χριστοῦ παρουσίας θνησκόντων δὲν ἀπέρχονται, ὡς φρονοῦσιν οἱ Εὐαγγελικοί, αἱ μὲν τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς Κόλασιν αἰωνίαν, αἱ δὲ τῶν δικαίων εἰς ζωὴν αἰωνίαν· ἀλλὰ διατελοῦσιν, ὡς φρονεῖ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐν καταστάσει μέσῃ καὶ μεταβατικῇ, προγευόμεναι τῶν ἀγαθῶν τοῦ Παραδείσου ἢ τῶν κακῶν τῆς Κολάσεως, εἰς βαθμὸν ἀνάλογον πρὸς τὰς καλὰς ἢ κακὰς αὐτῶν πράξεις, μέχρις οὗ

«Πέμψει οὐρανόθεν βασιλεὺς αἰῶνι ὁ μέλλων
»Σήμερα κρίνων πᾶσαν κρίσιν καὶ κόσμον ἅπαντα,
»Ὄψονται δὲ Θεὸν μέρμπες πιστοὶ καὶ ἄπιστοι,
»Ὕψιστον μετὰ τῶν ἁγίων ἐπὶ τέρμα χρόνοιο,
»Σαρκοφόρων ψυχὰς ἀνθρώπων βήματι κρίνων.

Καὶ τότε λήψεται ἕκαστος πλήρη, τελείαν καὶ αἰωνίαν τὴν ἀντιπόδοσιν τῶν ἀγαθῶν ἢ πονηρῶν αὐτοῦ ἔργων.

Ἰδοὺ, λέγομεν πάλιν, μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου, οὐχὶ παραβολική, ἀλλ' ὄντως ῥητὴ καὶ κατηγορηματική, ἀναιροῦσα καὶ ἀνατρέπουσα ἅρδην τὸ φρόνημα τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ στηρίζουσα καὶ βεβαιοῦσα τοὐναντίον τὸ ὀρθόδοξον δόγμα.

Ἄλλως τε, ἐὰν ἀμέσως μετὰ θάνατον λαμβάνῃ ἑκάστη ψυχὴ πλήρη καὶ τελείαν καὶ αἰωνίαν τὴν ἀντιπόδοσιν τῶν αὐτῆς ἔργων, κατὰ τὸ φρόνημα τῶν Εὐαγγελικῶν, τότε πρὸς τίνα σκοπὸν ἀφορᾷ ἡ προσδοκωμένη κοινὴ ἀνάστασις, καθ' ἣν μετὰ τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου αἱ ψυχαὶ ἑνωθήσονται ἑκάστῃ τῷ αὐτῆς σώματι ἠλλοιωμένῳ ἐπ' ἀφθαρσίᾳ, ὡς ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι (σαλπίσει γὰρ) καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα» (Α'. Κορινθ. ιε', 51-52). Πρὸς τί δὲ καὶ ἡ καθολικὴ κρίσις, καθ' ἣν «τοὺς πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν» (Β'. Κορινθ. ε', 10).

Ἀλλά, λέγουσι πρωΐστε οἱ Εὐαγγελικοί, πῶς ὁ Χριστὸς εἶπε τῷ ληστῇ· «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ;» Πῶς δὲ ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει, ὅτι «Ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις» (Ἑβρ. θ'. 27).

Καὶ εἰς ταῦτα, τέλος, ἀπαντῶμεν αὐτοῖς, ὅτι τὸ μὲν «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ» οὐδαμῶς ἀναιρεῖ τὴν θέσιν ἡμῶν· διότι αἱ λέξεις Παραδείσου καὶ Κόλασις, προκειμένου περὶ τῆς μετὰ θάνατον θέσεως ἢ διαμονῆς τῶν ψυχῶν, δῆλα δὴ ἀέλων πνευμάτων, δὲν πρέπει, ὥσπερ ἔφθημεν εἰπόντες, νὰ ἐκλαμβάνωνται τόπων ὑλικῶς, ὡς τόπον ὡρισμένον σημαίνουσαι, ἀλλὰ μᾶλλον πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς, ὡς ψυχικὴν κατάστασιν καὶ διάθεσιν δηλοῦσαι. Οἱ μᾶλλον τῇ ὑλικῇ ἐκδοχῇ τῶν λέξεων τούτων προσκείμενοι, καὶ τὸν τοῦ Παραδείσου καὶ τῆς Κολάσεως τόπον ἀτόπως νὰ ὁρίσωσι βουληθέντες εἰς πολλὰ ἄτοπα, ἵνα μὴ γελοῖα εἴπωμεν, περιέπεσον. Οὕτω λ.χ. ὁ μέγας καθολικὸς θεολόγος καὶ καρδινάλιος Βελλαρμῖνος, ὁ σχεδὸν ἅγιος ὑπὸ τῆς Ῥωμαίας Ἐκκλησίας ἀνακηρυχθείς, ἰσχυρίζεται, ὅτι ὁ τόπος τοῦ τε Καθαρτηρίου πυρὸς καὶ τῆς Κολάσεως κεῖται ἐν τοῖς πυρίνοις ἐγκάτοις τῆς Γῆς (!)· καὶ ὡς πρῶτον ἐπιχείρημα πρὸς ἀπόδειξιν καὶ βεβαίωσιν τούτου ἐπάγεται τὰς κατὰ τόπους πυρίνας ἡφαιστείους ἐκρήξεις (!!). Οὐδεὶς ὅμως συνετός, ἐχέφρων καὶ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτὴς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀγνοεῖ, ὅτι οἱ ἐνασμενίζοντες παίζειν ἐν οὐ παικτοῖς ἄγαν λεπτολόγοι καὶ μικρολόγοι καὶ πολυπράγμονες σχολαστικοὶ θεολόγοι χορηγοῦσιν ὅπλα ἀστειολογίας καὶ ἐμπαιγμοῦ τοῖς ζητοῦσι τοιαῦτα κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς τελειοτέρας, πνευματικωτέρας καὶ θειοτέρας τῶν θρησκειῶν. Οἱ δὲ πνευματικώτερον ἐκδεχόμενοι τὰς λέξεις ταύτας καὶ οὐ πολυπραγμονοῦντες, οὐδὲ μετὰ ἀτόπου καὶ ὑπερφιάλου περιεργίας ἐξετάζοντες ὅσα ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ σοφίᾳ καὶ ἀνεξερευνήτῳ βουλῇ ἐτήρησε κεκρυμμένα καὶ ἀγνώριστα ἡμῖν πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν, φρονοῦσιν, ὅτι ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνία καὶ ἕνωσις τῶν δικαίων καὶ ἀτελὴς μὲν πρὸ τῆς μελλούσης καθολικῆς κρίσεως, τελεία δὲ μετ' αὐτὴν προσδοκωμένη ἀπόλαυσις τῆς μακαριότητος, αὐτὴ εἶνε καὶ λέγεται μεταφορικῶς καὶ Παράδεισος (ἤτοι κῆπος τερπνὸς) καὶ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ κόλπος τοῦ Ἀβραάμ, καὶ ζωὴ αἰώνιος, καὶ τόπος φωτεινός, τόπος χλοερός, τόπος ἀναψύξεως, ἔνθα ἀπέδρα πᾶσα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός κ. τ. λ. Ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἄκρου τούτου ἀγαθοῦ, ἀποχωρισμὸς καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν ἁμαρτωλῶν εἶνε καὶ λέγεται Κόλασις, καὶ σκότος ἐξώτερον, καὶ γέεννα καὶ τὰ παραπλήσια.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «Ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις» εἶναι ὅλως ἄσχετον πρὸς τὸ προκείμενον θέμα, καὶ ἀπορῶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἐπηγάγετο τοῦτο ὁ Εὐαγγελικός. Καί, εἰ μὲν βούλεται δεῖξαι ἡμῖν δι' αὐτοῦ, ὅτι ἀμέσως μετὰ θάνατον ἑκάστη ψυχὴ ὑποβάλλεται εἰς μερικὴν κρίσιν ἢ διάκρισιν, τοῦτο δὲν ἀρνεῖται ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀναιρεῖ τὴν καθολικὴν κρίσιν· ἄρα ὅλως ἄσκοπον ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ῥητὸν τοῦτο. Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, ὁ διὰ τῆς ῥήσεως ταύτης λαλῶν περὶ τῆς μερικῆς κρίσεως, διαλαμβάνει ἀλλαχοῦ καὶ περὶ τῆς καθολικῆς. Ἰδοὺ οἱ λόγοι του ῥητοί, σαφεῖς καὶ ἐκφραστικοί: «Τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα, λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.» (Β'. Τιμοθ. δ'. 7-8).

Καὶ λοιπόν, ἀπεδείξαμεν, θεῖε συνάρσε', διὰ μαρτυριῶν ῥητῶν καὶ κατηγορηματικῶν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, κατὰ τὴν ῥητὴν ἀπαίτησιν τῶν Εὐαγγελικῶν, ὅτι ἡ δοξασία αὐτῶν περὶ ἀπελεύσεως τῶν ψυχῶν ἀμέσως μετὰ θάνατον τῶν μὲν δικαίων εἰς ζωὴν αἰώνιον, τῶν δὲ ἁμαρτωλῶν εἰς κόλασιν αἰώνιον, εἶναι πεπλανημένη. Εἰς τὸ ἑπόμενον δὲ θέλομεν, σὺν Θεῷ, ἀποδείξῃ, ὅτι καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς

ἀπορρέον, ὡς φυσικὸν συμπέρασμα, φρόνημα αὐτῶν κατὰ τῶν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων γινομένων ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων μνημοσύνων καὶ ἐλεημοσυνῶν εἶναι ἐπίσης πεπλανημένον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅλως ἀντιχριστιανικόν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7ῃ Ὀκτωβρίου 1891.

† Ὁ ἀρχιεπίσκοπος πρώην Κεφαλληνίας

Σπυρίδων.

Η ΕΥΠΟΙΪΑ

«Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.»
(Ἑβρ. ιγ', 16).

Αἴαν διδακτική, ἅμα δὲ καὶ σοφωτάτη ἡ ἐπωνυμία τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς, ἣν διὰ τῶν θεσπεσίων τούτων ῥημάτων ἐντέλλεται καὶ διδάσκει ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος. Ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας, δι' ἧς ἐδυξάσθη καὶ ἐθριάμβευσεν ὁ χριστιανισμός, καλεῖται ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν οὐ μόνον εὐποιΐα, ἀλλὰ καὶ κοινωνία· «ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.» (Ῥωμ. 15, 26). Καὶ ἀλλαχοῦ: «Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενος ὑμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους.» (Β'. Κορινθ. 8, 4). Ἀλλὰ διὰ τί ἀρά γε ἡ πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπόρους ἀδελφοὺς ἐλεημοσύνη καλεῖται καὶ ἐνταῦθα κοινωνία; Βαθυτάτη καὶ κοινωφελεστάτη ἔννοια ὑποκρύπτεται ὑπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς τούτους λόγους. Πάντες οἱ χριστιανοί ἐσμεν μέλη ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος, οὗ τινος κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστός. Καὶ καθὼς τὰ μέλη τοῦ σώματος τότε μόνον ζῶσι καὶ ὑγιαίνουσι, καὶ λειτουργοῦσι κανονικῶς, ὅταν ἔχωσι κοινωνίαν πρὸς ἄλληλα, καὶ τῆς ἀμοιβαίας ταύτης κοινωνίας ἀφαιρεθείσης, παύει καὶ ἡ ζωὴ τῶν μελῶν· τοιουτοτρόπως, καὶ ἡ ἀληθὴς ζωὴ τῶν χριστιανῶν συνίσταται ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ἱερᾷ κοινωνίᾳ τῆς πρακτικῆς ἀγάπης· διότι «ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανάτῳ» (Α'. Ἰωάν. 3, 14).

Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. Μὴ λησμονεῖτε, χριστιανοί, τὰ καλὰ ἔργα τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους εὐεργετικῆς ἀγάπης, ἥτις εἶναι ἀναντιρρήτως, ἡ οὐσία, ἡ ἀπόδειξις καὶ τὸ θεμέλιον τοῦ χριστιανισμοῦ· καθότι ἡ λαμπρὰ τῆς ἐλεημοσύνης ἀρετὴ εἶναι ὁ πρῶτος καὶ ὡραῖος καρπὸς τῆς ἀγάπης ἐκείνης ἀγάπης, ἄνευ τῆς ὁποίας πᾶσαι αἱ ἄλλαι χριστιανικαὶ τελειότητες καὶ ἀρεταὶ οὐδὲν ὠφελοῦσι. Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.» (Α'. Κορινθ. 13, 3).

Ἀλλὰ καὶ εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ λησμονήσωμεν τὴν ἀγάν ταύτην ἀρετὴν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ τῆς εὐεργεσίας, ἀφ' οὗ εἰς ἕκαστον ἡμῶν βῆμα ἀπαντῶμεν τοὺς χρήζοντας τῆς ἡμετέρας συνδρομῆς καὶ βοηθείας; Καὶ ὅμως πολλάκις τοσοῦτον κυριευόμεθα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας φιλαυτίας καὶ τῶν ἄλλων παθῶν, ὥστε οὐδὲν ἄλλο βλέπομεν, εἰμὴ ἑαυτοὺς μόνον, καὶ διὰ τοῦτο παρερχόμεθα ἀδιαφόρως καὶ ἀπανθρώπως τοὺς πρὸ τοῦ πυλῶνος τῆς οἰκίας ἡμῶν κατακειμένους Λαζάρους ἄνευ παρηγορίας καὶ ἀντιλήψεως!

Μὴ ἐπιλανθάνεσθε τῆς εὐποιΐας, ἐντέλλεται ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ ἐν πάσῃ καταστάσει τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Ἔχων ἐν ἀφθονίᾳ τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου, φίλε ἀναγνῶστα, εἶσθι ἀναπολόγητος ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἐὰν δὲν εὐεργετῇς τοὺς χρείαν ἔχοντας, καὶ δὲν παρέχῃς τὸ περισσεῦον εἰς τοὺς ἐνδεεῖς ἀδελφούς σου. Ἀλλὰ καὶ μὴ ἔχων τὰ πάντα ἐν ἀφθονίᾳ, καὶ στερούμενος, πολλάκις, τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων, καὶ τότε ἀκόμη μὴ ἐπιλανθάνου τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς κοινωνίας· διότι ὑπάρχουσι δυστυχέστεροι καὶ ἀπορώτεροι, οὓς δύνασαι νὰ εὐεργετήσῃς, ἔστω καὶ δι' ὀλίγων προσφορῶν· ταῦτα ἐντέλλεται τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ οὐρανοβάμων ἀπόστολος, γράφων οὐχὶ πρὸς πλουσίους, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ λέγων· «Καὶ γὰρ τοῖς δεομένοις συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν» (Ἑβρ. 10, 34). Μὴ ἐπιλανθάνεσθε λοιπὸν εὐεργετεῖν τοὺς ἐνδεεῖς· διότι μέγα κακὸν καὶ μεγάλη συμφορὰ ἡ λήθη τῆς εὐποιΐας. Μὴ εὐεργετοῦντες καὶ ἀσπάγχνως φερόμενοι πρὸς τοὺς πτωχούς, ἀποστεροῦμεν ἑαυτοὺς πολλῶν πολυτίμων ἀγαθῶν· ἀγαθῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀφαιρεῖ τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν του ἀπὸ τῶν σκληρῶν καὶ ἀνελεημόνων ἀνθρώπων.··· ἀγαθῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν· διότι ἀφιλάνθρωποι ὄντες, δὲν εἴμεθα ἄξιοι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν·· ἀγαθῶν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως, ἥτις ἄνευ τῶν ἔργων τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς κοινωνίας, οὐδέποτε εὐφραίνει καὶ χαροποιεῖ ἡμᾶς διὰ φαιδρῶν καὶ χαρμοσύνων συναισθημάτων, ὧν ἔχομεν ἀνάγκην ἀπόλυτον εἰς τὰς θλιβερὰς καὶ πικρὰς ἡμέρας τῆς παρούσης ζωῆς. Ἀλλὰ καὶ διὰ τί ἀρά γε οἱ ἀσυμπαθεῖς καὶ φιλάργυροι πλούσιοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θλίβονται καὶ ἀνιῶσιν, ἡ δὲ χαρά, ἡ εὐθυμονία καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἀποφεύγει τὰς οἰκίας καὶ τὰς καρδίας αὐτῶν; διότι λησμονοῦσι τὴν θείαν ἐντολὴν τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς κοινωνίας, ἥτις μόνη δύναται νὰ πληρώσῃ τὴν ἀνθρώπινον καρδίαν χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης διηνεκοῦς. Ἀλλὰ διὰ τί καὶ οἱ τὰ ὀλίγα ἔχοντες μεμψιμοιροῦσι, γογγύζουσι καὶ φθονοῦσι τοὺς τὰ πολλὰ ἔχοντας; διότι καὶ αὐτοὶ ἐλησμόνησαν τὴν εὐποιΐαν καὶ τὴν κοινωνίαν, ἐλησμόνησαν τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἥτις μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ ζηλοῖ. (Α'. Κορινθ. 13, 4).

Μὴ λησμονῶμεν λοιπόν, ἀλλ' ἐνθυμώμεθα ἀπαραπαύστως τὸ ἱερὸν καθῆκον τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς εὐεργεσίας ἐν πάσῃ καταστάσει καὶ περιστάσει τῆς ἡμετέρας ζωῆς· διότι διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος τούτου, δηλοῦται πρὸ πάντων ὁ ἐξευγενισμὸς καὶ ὁ ἀνθρωπισμὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλ' ἡ σπουδαιοτάτη προτροπὴ πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ χριστιανικοῦ τῆς εὐποιΐας καθήκοντος ἐμπεριέχεται εἰς τὰ ἀποστολικὰ ταῦτα λόγια· «τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.»

Ἡ εὐεργεσία λοιπὸν καὶ ἡ εὐποιΐα καλεῖται ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν θυσία, εὐάρεστος τῷ Θεῷ. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφων πρὸς τοὺς ἐξ Ἑβραίων χριστιανούς, οἵτινες καλῶς ἐγίνωσκον καὶ ἔτι ἔβλεπον τὰς ἐν Ἱεροσολύμοις νομικὰς θυσίας, διδάσκει αὐτούς, ὅτι μετὰ τὴν φρικτὴν καὶ ἱλαστήριον προσφορὰν τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ μεγάλης καὶ τελευταίας θυσίας τοῦ Χριστοῦ, πᾶσαι αἱ τοῦ νόμου θυσίαι, ὡς σκιὰ καὶ τύπος τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ μιᾶς καὶ ἀληθοῦς θυσίας, παρῆλθον ἤδη καὶ ἀπώλεσαν τὴν ἀξίαν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν. «Καὶ ἀναφέρομεν μόνον θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ.» Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ τῆς κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός· τουτέστι τῇ θυσίᾳ τῆς αἰνέσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῇ θυσίᾳ τῆς εὐποιΐας τοῦ πλησίον, ἥτις ὡς ἐν τῇ Παλαιᾷ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ εἶναι ὀσμὴ εὐωδίας, θυσία δεκτή, εὐάρεστος τῷ Θεῷ. (Φιλιπ. 4, 18.)

Ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γινώσκομεν, ὅτι ἡ θυσία τοῦ Ἀαρὼν ἔσωσεν ἐκ θανάτου, ἡ δὲ θυσία τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ ἐλύτρωσε τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τῆς ἀνθροποκτόνου πληγῆς. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ὅμως, καὶ περὶ τῆς θυσίας τῆς εὐποιΐας ἀναγινώσκομεν, ὅτι «ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ῥύεται, καὶ οὐκ ἐάσει εἰσελθεῖν εἰς τὸ σκότος» (Ἰώβ, 4, 10). Ἡ θυσία τοῦ Γεδεὼν κατεβίβασεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Κυρίου, καὶ ἐνεδυνάμωσεν αὐτὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν (Κριτ. 6, 34). Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐλεημοσύνης ἡ σοφία τοῦ Σειρὰχ ἀποφαίνεται· «σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς ταμείοις σου, καὶ αὕτη ἐξελεῖται σε ἐκ πάσης παιδεύσεως· ὑπὲρ ἀσπίδα κράτους καὶ ὑπὲρ δόρυ ἀλκῆς κατέναντι ἐχθροῦ πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ» (Σοφ. Σειρ. 29, 16). Τοὺς δὲ εὐποιοῦντας καὶ εὐεργετοῦντας οὕτω μακαρίζει ὁ προφήτης καὶ βασιλεὺς «μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα· Ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ Κύριος, Κύριος φυλάξαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ Γῇ, καὶ μὴ παραδοῖ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ· Κύριος βοηθήσει αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδύνης αὐτοῦ.» (Ψαλμ. 40, 14). Ἀλλὰ καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐξαλείφονται καὶ συγχωροῦνται διὰ τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης. «Μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐντέλλεται ἡμῖν ὁ Παντοκράτωρ, ῥύσασθε ἀδικούμενον, κρίνατε ὀρφανῷ, καὶ δικαιώσατε χήραν. Καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ, ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον λευκανῶ»· ὁ δὲ σοφὸς τοῦ Ἰσραὴλ παραινεῖ ἡμᾶς λέγων· «Καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου» (Σειρ. 7, 36) Ἀλλ' ὁ θεῖος καὶ αἰώνιος εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οὐ μόνον αὐτὸς διῆλθεν εὐεργετῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἐπαινῶν τοὺς τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσκαλῶν εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἡτοιμασμένης βασιλείας, λέγει πρὸς αὐτοὺς «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. (Ματθ. 25, 40). Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν μακαρίζει τοὺς ἐλεήμονας ὁ Θεάνθρωπος λέγων· «μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.» (Ματθ. 5, 7). Ἡ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γενομένη ἡμῖν χάρις καὶ ἀλήθεια καὶ ζωὴ κατέστησεν ἡμᾶς ἀξίους τῶν ἐπουρανίων δώρων καὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ θείου ἐλέους.

Διὸ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ προσφέρωμεν ἀφθόνους θυσίας πίστεως μὲν καὶ λατρείας πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, ἀγάπης δὲ καὶ εὐσπλαγχνίας πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἀδελφούς,

ὡς καὶ πρὸς πάντας ἀνθρώπους πάσης θρησκείας καὶ πάσης ἐθνικότητος.

Οἱ μεγάλοι καὶ ἀοίδιμοι εὐεργέται τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι, ὧν τὰ καλὰ καὶ τὰ φιλογενῆ ἔργα γεραίρουσι καὶ εὐλογοῦσι τὴν ἱερὰν αὐτῶν μνήμην ἐν Κων/πόλει, ἐν Ἀθήναις, ἐν Σμύρνῃ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλάδος, οἱ λαμπροί, οἱ κλεινοὶ καὶ ἀθάνατοι οὗτοι ὁμογενεῖς, τὸ ἡμέτερον ἐθνικὸν καύχημα καὶ ἀληθὲς σεμνολόγημα, δὲν ἐπελάθοντο τῆς ἀποστολικῆς παραινέσεως, «τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε», ἀλλ' ἐθυσίασαν ἑαυτοὺς καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐκκλησίας, καλῶς γινώσκοντες, ὅτι τοιαύταις θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός, καὶ ὅτι οὕτως εὐεργετεῖται διηνεκῶς ἡ ἀνθρωπότης.

Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, φίλε ἀναγνῶστα, εὔποροι ἢ ἄποροι ὄντες, μὴ λησμονήσωμεν ἔχρι τελευταίας ἀναπνοῆς τὸ θεῖον καὶ ζωηφόρον τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς εὐεργεσίας παράγγελμα, ὅπως, τὸ ἐφ' ἡμῖν, χρήσιμοι καὶ ὠφέλιμοι πρὸς τὸν πλησίον γενόμενοι, χαίρωμεν διὰ παντὸς τὴν ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης προξενουμένην ἀληθῆ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ὦμεν τέκνα ἐπάξια τοῦ οὐρανίου καὶ παγκοσμίου ἡμῶν Πατρός, ἀλλὰ καὶ κληρονόμοι τῆς αἰωνίου αὐτοῦ βασιλείας, ἣν ἐπηγγείλατο εἰς τοὺς φιλανθρώπους καὶ φιλελεήμονας.

Βουδαπέστη, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1891.

Γρ. Γῶγος, *Ἀρχιμανδρίτης.*

ΛΟΓΟΣ

ΙΕΡΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΔΟΡΙΖΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ,"

ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ νέου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

ΝΕΟΦΥΤΟΥ Η.

«Τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. (Β' Τιμ. 1,14).

Ὡς δρόσος Ἑρμὼν ἡ κατεβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη Σιὼν καὶ ὡς φωνὴ ἄδρας λευκῆς, ὅπου ὁ Κύριος διώδευσεν ἀπὸ πάν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τὸ γλυκὺ καὶ παρήγορον ἄκουσμα τῆς εἰς τὸν περικλεᾶ καὶ περίβλεπτον οἰκουμενικὸν θρόνον ἐκ θείας ὅλως προνοίας καὶ χάριτος ἀνυψώσεως σῆς σῆς θεοτιμήτου καὶ θεοδοξάστου Παναγιότητος. Ἐν τῇ ζοφερᾷ καὶ ὁμιχλιώδει νυκτί, ἐν ᾗ τὰ τοῦ γεραροῦ καὶ πολυσεβάστου τούτου θρόνου διετέλουν πράγματα, ἐν μέσῳ τοῦ φοβεροῦ χάους, ἐν ᾧ φρικιῶντες καὶ σχεδὸν ἀπέλπιδες περιπλανώμεθα, ἀγνοοῦντες τί θέλει ἀποφασίσει περὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, ὁ αἰώνιος αὐτῆς δομήτωρ καὶ ἄκρος ἀρχιερεύς, ἡ παναίσιος ἐκλογὴ τῆς Σῆς Θεοσόφου Παναγιότητος, ὡς γλυκεῖα καὶ παρήγορος φαεινοῦ καὶ ζωογόνου ἡλίου ἀκτίς, διέλυσεν ἀστραπηδὸν τὸ χάος καὶ τὴν ὁμίχλην καὶ ἐναργέστατα κατέδειξεν ἡμῖν τοῖς πρὸς στιγμὴν ὀλιγοψυχήσασιν ὅτι ὁ πανσόφως τὰς τύχας τῆς πρεσβυγενοῦς ταύτης Ἐκκλησίας τῶν μακαρίων καὶ θεοσόφων πατέρων καὶ τῶν καλλινίκων καὶ πανενδόξων μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν διέπων καὶ διακυβερνῶν, ἐὰν ἐνίοτε ἐπιτρέπῃ πρὸς δοκιμασίαν ἡμῶν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῇ θαλάσσῃ τῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ χαλεποτήτων ἵνα θρασεῖαν καὶ ἀπειλητικὴν ἐγείρωσι κατ' αὐτῆς κεφαλήν, οὐδὲν ἐν καιρῷ ἐπιφαίνεσθαι φιλανθρώπως καὶ πατάσσειν μὲν τῇ κραταιᾷ αὐτοῦ χειρὶ τὰς χαλεπὰς καὶ θρασείας τῶν ἐναντίων ἀνέμων ὁρμάς, περιστέλλειν δὲ καὶ καταπαύειν τῆς θαλάσσης τὰ ἄγρια καὶ μαινόμενα κύματα.

Εἰς τοιαύτην τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ ἐκκλησιαστικῆς ὁλκάδος πανσόφου κυβερνήτου θαυμασίαν ἐπιφάνειαν καὶ εὐεργετικὴν πρόνοιαν ὁμοθύμως καὶ παρὰ πάντων ἀπεδόθη, Παναγιώτατε καὶ θειότατε Δέσποτα, τὸ θεόσδοτον καὶ μεγάλης σημασίας γεγονὸς τῆς ἐκλογῆς τῆς Σῆς γεραρωτάτης καὶ θεοτιμήτου Παναγιότητος γεγονός, ὅπερ, ὡσανεὶ ἄριστος πολλῶν ἀγαθῶν διά τε τὴν γεραρὰν ἡμῶν μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ὀρθόδοξον λαὸν θεωρηθὲν καὶ παρὰ πάντων ὁμολογηθέν, ἀνεκτέρωσε τὰς ἐλπίδας πάντων, ἐνέπλησε χαρᾶς καὶ μεγάλης ἀγαλλιάσεως κλῆρόν τε καὶ λαόν, ἐκφραίωσε τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους πράγματα τεύξοντα τέλος τῆς δεούσης ταχείας θεραπείας καὶ βελτιώσεως δι' ἐργασίας εἰλικρινοῦς καὶ ἀδιαλείπτου καὶ ἐδίδαξεν ἐκφαντορικῶς ἡμῖν ἀστεμφῆ καὶ ἀκράδαντον ἔχειν ἐλπίδα καὶ πίστιν ἐπὶ τὴν κραταιὰν βοήθειαν καὶ σκέπην ἐκείνου, ὅστις φιλανθρώπως καὶ οἰκτιρμόνως ἐπηγγείλατο ὅτι ἔσται μετὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἐν τοιαύτῃ θεσπεσίᾳ καὶ συγκινητικωτάτῃ στιγμῇ, καθ' ἣν αἶνοι καὶ δοξολογίαι ὡς θυμίαμα εὔσημον ἀναπέμπονται πρὸς τὸν μέγαν ἀρχιερέα ἐκ τῶν καρδιῶν πάντων, διότι ἐπήκουσε τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ ἀνέδειξεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ τὸν χρήσιμον ἐν καιρῷ, ἐν ᾗ εἴπερ ἄλλοτέ ποτε εἶχεν ἀνάγκην τοιούτου,

ἐν τοιαύτῃ ἱερᾷ, λέγω, καὶ ὑψίστῃ στιγμῇ, ἀντὶ τῆς ἀσθενοῦς φωνῆς ταπεινοῦ ἱεροκήρυκος, ἀκαίρως ὑπομιμνήσκοντος, ὡς ἔθος ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι, τὰς ἀνάγκας, τὰς δυσχερείας, τὸ χαλεπὸν τῶν καιρῶν τῆς μαρτυρικῆς ταύτης Ἐκκλησίας καὶ τοὺς μυχιατάτους πόθους τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ, ἔτεινε κάλλιον παντὸς ῥήτορος ἐμελέτησε, γινώσκει καὶ συναισθάνεται ἡ Σὴ βαθύφρων καὶ πολυθέμων Παναγιότης καὶ ὑπὲρ ὧν ἅπαντα τὸν μέχρι τοῦδε ποιμαντορικὸν βίον Αὐτῆς καθωσιώσατο, βαρεῖα καὶ ἐπιβλητικὴ ἐς ἠχήσῃ ἡ θεοκίνητος φωνὴ τοῦ μεγάλου καὶ πανενδόξου τῶν ἐθνῶν Ἀποστόλου, στεντορείως διὰ τῆς σθεναρᾶς καὶ εὐήχου τοῦ Πνεύματος σάλπιγγος ἀναβοῶσα τοῖς τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας ἐμπεπιστευμένοις ἁγιωτάτοις Προέδροις, καὶ λέγουσα: «Τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν». — Ἀλλὰ τίς ἀρά γε ἡ καλὴ αὕτη καὶ πάντιμος παρακαταθήκη, ἣν ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος μετὰ τοσαύτης στοργῆς κατακιστεύει τοῖς τὸ ἔργον αὐτοῦ μέλλουσι νὰ συνεχίσωσιν ἱεράρχαις καὶ ἧς τὴν πιστὴν φυλακὴν καὶ τήρησιν μετὰ τοσούτου ἱεροῦ καὶ θερμοῦ ζήλου παραγγέλλει καὶ συνίστησι; Τίς ἀρά γε ἡ τιμαλφὴς καὶ ἁγία αὕτη παρακαταθήκη, ἣν τὴν στιγμὴν ταύτην ἰδιαζόντως καὶ ὑπὲρ ἄλλοτέ ποτε παραδίδωσιν εἰς τὰς ἱερὰς Σου χεῖρας, Παναγιότατε καὶ σεπτότατε Δέσποτα, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει Θεὸς καὶ ἧς τὴν ἀσινῆ καὶ ἀμίαντον φυλακὴν καὶ τήρησιν ὡς ὕψιστον καὶ ἱερώτατον καθῆκον ἐπιβάλλει Σοι ἐν τῇ ἐκτάκτως ἐπιφανεῖ καὶ κρισιμωτάτῃ ἰδίᾳ στιγμῇ καὶ ὥρᾳ;

Ἦτηρξε δεινὴ καὶ παγχάλεπος ἐποχή, καθ' ἣν φοβερὸν καὶ ἀπαίσιον σκότος καὶ ἔρεβος ἀπιστίας καὶ δυσσεβείας ἦν διακεχυμένον ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ ὁ νόμος αὐτοῦ, ὃν ἔδωκε κανόνα τοῦ βίου ἡμῶν, ἦν ἄγνωστος, ἡ δὲ ἀνθρωπότης ὡς πλοῖον ἄνευ πυξίδος καὶ πηδαλίου ἐφέρετο ἀγνοοῦσα ποῦ νὰ εὕρῃ τὴν εἰρήνην καὶ ἀνάπαυσιν, ἣν ἡ καρδία καὶ ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου ματαίως ἐπεζήτουν καὶ δικαίως ἐπεπόθουν. Ἐν τῇ δεινῇ ἐκείνῃ νυκτὶ καὶ σκοτίᾳ καὶ τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἀχλύϊ εἷς μόνος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ὑπέρωσε πολικὸς ἀστήρ, εἷς μόνος εὐτυχὴς καὶ ἐκλεκτὸς λαὸς κατεῖχε τὴν πάντιμον παρακαταθήκην τῆς ἀληθοῦς θεοσεβείας καὶ πίστεως, καὶ ὁ λαὸς οὗτος ἦν ὁ ἐκ τοῦ γένους Ἀβραάμ, παρὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ πάνσεπτον τοῦτο ἐμπιστευθεὶς δῶρον. Ἐπέστη τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ ὁ φαεινὸς τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἐπέλαμψεν ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος, ἄπλετον διαχύσας τὸ φαεσφόρον τῆς ἀληθείας φῶς. Τὸ ἔργον τοῦ λαοῦ ἐκείνου ἐπερατώθη, ἡ δὲ πολύτιμος παρακαταθήκη ἐγένετο κοινὸν κτῆμα συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ καὶ τότε ὁ μέγας τῆς ἀληθείας Θεὸς δὲν ἀφῆκε τὴν πολύτιμον παρακαταθήκην τῆς ἀληθοῦς θρησκείας καὶ πίστεως ἔρμαιον ἐν τῷ δεινῷ ἀγῶνι, ὃν ἐμέλλεν αὕτη νὰ ἀναλάβῃ κατὰ τοῦ θεοστυγοῦς ψεύδους καὶ τῆς πλάνης, ἀλλὰ θεοσόφως περὶ αὐτῆς προνοῶν, κατεπιστεύσατο ταύτης εἰς χεῖρας ἀσφαλεῖς καὶ πιστές, εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἣν στύλον καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας φιλανθρώπως ἀπειργάσατο. Ἐπῆλθον ἀκολούθως τὰ δυσώνυμα τῶν αἱρέσεων πλήθη, ὑψώθησαν ἀγριωπὰ καὶ ἀπειλητικὰ τῆς δυσσεβείας τὰ φοβερὰ κύματα, ἐξηγέρθη παφλάζουσα τῆς ἀπιστίας ἡ θάλασσα, διεστρεβλώθη ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως, δεινὸν ἐκινδύνευσε κίνδυνον τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ καὶ τότε διάδοχος τοῦ Ἰσραήλ, ἐντολοδόχος πιστὴ τῶν ἀληθῶν διδαγμάτων καὶ παραγγελμάτων τοῦ Θείου αὐτῆς θεμελιωτοῦ ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, μόνη ἀνέλαβε τὴν πάντιμον παρακαταθήκην τῆς ἀληθείας καὶ διὰ μυρίων ἀγώνων καὶ δοκιμασιῶν διελθοῦσα, ἄσπιλον, ἀσινῆ καὶ ἀλύμαντον διετήρησε καὶ μέχρι σήμερον διατηρεῖ ταύτην ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ παντοίων πεπλανημένων διδασκαλιῶν ταρασσομένης καὶ ἀγωνιώσης ἀνθρωπότητος. Εἰς τὴν ὀρθόδοξον ταύτην καὶ μόνην ἄσπιλον νύμφην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν θέλει ἀναποδράστως στρέψει τὰ ὄμματα καὶ ἐν αὐτῇ θέλει ἐπιζητήσει τὴν ἱκανοποίησιν πασῶν τῶν πνευματικῶν αὐτῆς ἀναγκῶν σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης, ὁπότων, ἀπαυδήσασα ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τυραννίας ἢ ἀναρχίας ἄλλων ἐκκλησιῶν καὶ ἐκ τῆς ἀνομολογουμένης ἀνικανότητος τῆς ἀεικῶς ὑψαύχενος καὶ γαυριώσης φιλοσοφίας εἰς τὸ θεραπεῦσαι τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας αὐτῆς, θελήσῃ νὰ ἐμβαπτισθῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν καλλίκρουνον καὶ ζωηφόρον πηγὴν τῆς θείας ἀληθείας, τῆς ἀληθείας ἐκείνης, ἣν ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεκήρυξεν ὁ ἀειώτατος αὐτῆς μάρτυς, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας συμπάσης ἀγλαὸν κλέος καὶ ἔρεισμα ἐρυμνὸν καὶ ἑστία φωταυγὴς καὶ θεότευκτος ὁμολογουμένως ὁ περίπυστος οὗτος καὶ ἁγιώτατος οἰκουμενικὸς θρόνος, ἐν τῷ κλίματι τοῦ ὁποίου ἐβίωσαν καὶ ἤθλησαν οἱ μέγιστοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀθάνατοι διδάσκαλοι καὶ πατέρες, συνῆλθον αἱ μεγάλαι καὶ θεοσύλλεκτοι Σύνοδοι αἱ τὴν ἀλήθειαν τῶν δογμάτων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τὴν εὐπρέπειαν θεοσόφως καθορίσασαι καὶ ἀκριβώσασαι, οὗτινος ἡ δόξα τυγχάνει δόξα πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ πρὸς ὃν ἀείποτε καὶ ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ δυσχερείᾳ ἐν πεποιθήσει ἀδια

πταίστῳ στρέφουσι τὰ ὄμματα πάντες οἱ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὀρθόδοξοι.

Τοιαύτην τιμαλφεστάτην καὶ πανίερον παρακαταθήκην κατεπιστεύει ἰδιαζόντως σήμερον εἰς τὰς ἱερὰς Σου χεῖρας καὶ εἰς τοιοῦτον ἔνδοξον καὶ γεραρὸν θρόνον ἀνυψοῖ Σε, Παναγιώτατε καὶ Θεοσοφε Πατριάρχα, ἡ κραταιὰ τοῦ Ὑψίστου δεξιά. Ἡ παρακαταθήκη αὕτη περιέχει πᾶν ὅ,τι ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ἔχει ἱερὸν καὶ θεῖον, δογμάτων ἀκρίβειαν, πολίτευμα ἐκκλησιαστικὸν θεοδίδακτον, παραδόσεις ἱερὰς καὶ πανσέπτους, ἱστορίαν μακρὰν καὶ πανένδοξον. Ὡς πρῶτος ἐν τοῖς ἱεράρχαις τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐκλήθης ὑπὸ τοῦ αἰωνίου αὐτῆς θεμελιοτοῦ, ἵνα συνεχίσῃς τὸ ἔργον τῶν πανευφήμων μαθητῶν καὶ τῶν μακαρίων αὐτοῦ διαδόχων, φυλάττων καὶ διατηρῶν ἄσπιλον καὶ ἀμώμητον τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας, τὰς δὲ κακοφώνους αἱρέσεις καὶ κακοδοξίας ἀποκρούων καὶ πολεμῶν. Ὡς πατριάρχης δὲ τοῦ γεραροῦ τούτου καὶ πρώτου τῆς ὀρθοδοξίας θρόνου ἐκλήθης ἵνα συνεχίσῃς τὰς ἐνδόξους παραδόσεις τῶν ἀθανάτων προπατόρων Σου, ἰδίως δὲ αὐτῶν ὅσοι τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως κατηγλαϊσμένοι καὶ ζήλῳ ἐνθέῳ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας διακαιόμενοι, συνέσεως δὲ καὶ πείρας διοικητικῆς πλουτοῦντες, κατώρθωσαν νικηφόρως μὲν νὰ παλαίσωσι κατὰ τῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ χαλεποτήτων, μεγάλα δ' ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος νὰ ἀράσωσιν ἐν καιροῖς οὔτε ὀλιγώτερον δυσχερέσιν, οὔτε ὀλιγώτερον χαλεποῖς. Μεγάλη ἀληθῶς ἡ ἐπὶ Σὲ δόξα τοῦ Κυρίου καὶ τὸ μέγα ἔλεος Αὐτοῦ τὸ θαυμαστόν. «Ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι μετὰ Σοῦ, δεξιὰ Κυρίου ἐποίησέ Σε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὕψωσέ Σε (ψαλ. 114)».

Ἀλλὰ διατί ἄρά γε, Παναγιώτατε καὶ θειότατε Δέσποτα, Κύριος ὁ Θεὸς οὕτω περιφανῶς ἐποίησε τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετὰ σοῦ; διατί ἐν τοῖς παροῦσι κρισίμοις καὶ δυσχερέσι καιροῖς πρὸς Σὲ θεόθεν ὡδηγήθη ἡ ψῆφος τῶν ἐν Χριστῷ ἁγίων Σου ἀδελφῶν; διατί Σὲ ἐκ πάντων τῶν ἀδελφῶν Σου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς καὶ ἀνύψωσεν εἰς τὸ ὕπατον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἀξίωμα,τὴν ὑψίστην παρασχὼν Σοι οὕτω τιμὴν τοῦ ἐν τοῖς πρώτοις ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπαντᾷ αὐτὸς ὁ τῆς Ἐκκλησίας δομήτωρ διὰ στόματος τοῦ ἠγαπημένου αὐτοῦ μαθητοῦ λέγων: «Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονήν σου . . . καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας» (Ἀποκ. 2, 2 - 3). Ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐδεὶς ἀξιοῦται τῆς ὑψίστης τιμῆς τοῦ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ἀγωνίζεσθαι, ἐὰν μὴ προηγουμένως διὰ μακρᾶς δοκιμασίας ἀποδειχθῇ ἄξιος τῆς τιμῆς ταύτης. Τὸν ἀκάνθινον στέφανον τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀγώνων οὐδεὶς ἀξιοῦται νὰ λάβῃ, ἐὰν μὴ πρότερον ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐὰν μὴ ἀποδειχθῇ πρότερον ἡ πίστις, ἡ καρτερία αὐτοῦ καὶ ἡ ὑπομονή.

Τοιοῦτον δόκιμον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ ἐρράτην, τοιοῦτον ἄρρυπτον τῆς τιμαλφοῦς παρακαταθήκης τῆς πίστεως φύλακα, τοιοῦτον ἀκάματον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λειτουργόν, μετὰ καρτερίας κεκοπιακότα ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαθοεργῶς δράσαντα ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ μηδέποτε ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος κεκμηκότα, Σὲ ἐγνώρισε, Παναγιώτατε Πατριάρχα, ἡ γεραρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἱεραρχία, Σὲ ἐγνώρισε τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, Σὲ ἐγνώρισε ὁ λαὸς τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς μέχρι τοῦδε ὡς ἀληθὴς τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς ἐποίμανας, Σὲ ἐγνώρισεν ὁ ἀείποτε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ θεοσόφως προνοῶν ἐγκυοθέτης Χριστός. Οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Ἑλευθερουπόλει, ἧς ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἔτι καὶ νῦν μετὰ θαυμασμοῦ καὶ συγκινήσεως ἀναμιμνήσκεται τῆς ἐν αὐτῇ θεοφιλοῦς ποιμαντορίας Σου, οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Φιλιππουπόλει καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ὀνόματος ἐνδόξους ἀγῶνάς Σου· ἐν λύπαις, ἐν στενοχωρίαις καὶ διωγμοῖς, ἐν κινδύνοις καὶ πειρασμοῖς, ἐν στερήσεσι καὶ κακουχίαις περισσοτέραις εἰργάσθης ἐν Φιλιππουπόλει ἀνενδότως καὶ ἀκατασπουήτως, μετὰ καρτερίας καὶ ὑπομονῆς ἐπιτελῶν τὰ ὑψηλά Σου καθήκοντα, πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἐν Χριστῷ προκοπῆς τοῦ ποιμνίου Σου ἐνεργῶν καὶ τὴν ὀρθόδοξον ποίμνην Σου ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τριετείᾳ ὡς ἡ ὄρνις τὰ νεοσσία ἑαυτῆς περισυλλέγων καὶ συγκρατῶν. Οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Ἀδριανουπόλει, ἔνθα ἀνεξίτηλα κατέλιπες τῆς χριστομιμήτου ποιμαντορίας Σου τὰ ἴχνη. Οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Πελαγονείᾳ, ἣν μέχρι χθὲς καὶ πρώην οὕτω θεοφιλῶς ἐποίμανες, οἶδε τὸν κόπον Σου καὶ τὴν ὑπομονήν Σου, οἶδεν ὅτι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας καὶ διὰ τοῦτο εἰς ὑψηλοτέρους καὶ δυσχερεστέρους ὕψωσέ Σε ἀγῶνας, καὶ διὰ τοῦτο τὸν βαρὺν καὶ δυσβάστακτον τῶν ὑψίστων ἀγώνων Σοὶ ἐνεπιστεύθη στέφανον. Ἰδοὺ διατί Κύριος ὁ Θεὸς ἐμεγάλυνε τοῦ ποιῆσαι μετὰ Σοῦ, ἰδοὺ διατί ἡ δεξιὰ τοῦ Κυρίου ἐποίησέ Σε δύναμιν, ἡ δεξιὰ Κυρίου ὕψωσέ Σε. Ἰδοὺ διατί κλῆρος ὁμοῦ καὶ λαὸς ὁμοθύμως ἐπεκρότησαν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ Σου, διότι πάντες ἑδραίαν ἔχουσι πεποίθησιν ὅτι ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου θά Σε ἴδωσι συνεχίζοντα τοὺς ἀγαθοὺς ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ δόξης τῆς Ἐκκλησίας καὶ θεοφιλεῖς ἀγῶνάς Σου, θά Σε ἴδωσι πραγματοῦντα τοὺς ἱεροὺς καὶ εὐσεβεῖς αὐτῶν πόθους, ὅτ' ἐνδελεχοῦς καὶ εὐσυνειδήτου ἐργασίας διορθοῦντα τὰ μὴ τυχὸν καλῶς κείμενα, ἀνυψοῦντα τὸ γόητρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθιστάντα αὐτὴν ἐν παντὶ καὶ παρὰ πᾶσι σεβαστήν. Πολλὰ ἀπαιτεῖ παρὰ Σοῦ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, διότι γινώσκει ὅτι ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει Θεὸς πολλὰ Σοι ἐνεπιστεύθη τάλαντα.

Καὶ ἤδη, Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα, θὲς γενναίως καὶ ἀποφασιστικῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸ πηδάλιον καὶ ὡς δόκιμος καὶ πεπειραμένος κυβερνήτης καὶ ναύκληρος ὁδήγει σοφῶς καὶ νομίμως τὸ τῆς Ἐκκλησίας θεοκυβέρνητον σκάφος ὑπὸ προστάτην καὶ ὁδηγὸν αὐτὸν τὸν Χριστόν. Αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶ μεγάλαι, οἱ δὲ καιροὶ ἐκτάκτως δυσχερεῖς· ἀλλὰ τὰς μὲν ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας κάλλιον παντὸς ἄλλου ἡ Σὴ γινώσκει βαθύφρων Παναγιότης, τὸ δὲ χαλεπὸν τῶν καιρῶν δὲν εἶναι ἀσύνηθές τι διὰ στρατιώτην τῆς Ἐκκλησίας, ἧς τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν ἐν τῷ κόσμῳ τυγχάνει ὅτι εἶναι στρατευομένη, καὶ ὅστις ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ ἔδρεψε τὰς ἐνδόξους δάφνας, αἵτινες καταστρέφουσι σήμερον τὸ ἱερὸν αὐτοῦ μέτωπον. Μὴ διστάσῃς, μηδὲ φοβηθῇς· ἔχεις μετὰ Σοῦ τὴν θείαν ἀρωγὴν καὶ ἀντίληψιν τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνοικοῦντος Ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ ἐνισχύει πᾶσαν ἀγαθὴν θέλησιν καὶ ἐπιροώννυσι πᾶσαν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας σωτήριον βουλήν. Ἔχεις τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν ἔξω παιδείαν καὶ μάθησιν, ἥτις βεβαιοτάτη ἐστὶ λύχνος τοῖς ποσί Σου καὶ φῶς φαεσφόρον ταῖς τρίβοις Σου. Ἔχεις τὴν πολύτιμον καὶ πρὸς πάντα ὠφέλιμον ποιμαντορικὴν πεῖραν καὶ σύνεσιν, ἣν προσεπόρισέ Σοι εἰκοσιπεντετὴς καρποφόρος ἀρχιερατεία. Ἔχεις τὴν πολύτιμον συναρωγὴν Ἱεραρχῶν, ὧν ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν δεδοκιμασμένη ἀγάπη καὶ ἐγκωμιάζουσα ἀφοσίωσις, ἡ πεφωτισμένη πεῖρα καὶ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν πραγμάτων μεγίστην δύναται νὰ Σοι παρέσχῃ συμβολὴν εἰς τὴν λαλὴν τῶν ἑκάστοτε ζητημάτων διεξαγωγὴν καὶ διαρρύθμισιν. Ὑπὸ τοιούτων γεραρῶν καὶ πεπυκνωμένων συνεργατῶν, ζηλούντων εἰλικρινῶς τὴν δόξαν καὶ εὔκλειαν τῆς Ἐκκλησίας, περισσοτχούμενος, ἀκροσκόπτως θέλεις δυνηθῆ νὰ ἐπιτελέσῃς τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγαθὰς καὶ σωτηρίους βουλάς Σου. Ἔχεις τὴν πολύτιμον σύμπραξιν τῶν μεγατίμων λογάδων τοῦ ἡμετέρου Γένους, ἰδιᾳ δὲ τῶν ἀπαριθμούντων τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον διαπρεπῶν καὶ μεγατίμων ἀνδρῶν. Ἔχεις τὴν ὑψηλὴν εὐμένειαν τῆς Σεβ. κυβερνήσεως τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ χάν, ὅστις κάλλιον παντὸς ἄλλου οἶδε τιμᾶν τὴν πίστιν, τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν ἀρετήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θεοφρούρητος πατριαρχεία Σου ἔσται κατὰ κόρυφὴν πάντων ἐλπὶς καὶ πεποίθησιν πατριαρχεία εἰρήνης καὶ συνδιαλλαγῆς, πατριαρχεία ἐργασίας καὶ κοινωφελοῦς δράσεως, ἀναμφιλέκτως ἔξεις τὴν ἀμέριστον ἀγάπην καὶ τὸν ἄδολον καὶ εἰλικρινῆ σεβασμὸν σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ Σου. Κύριος ὁ Θεὸς κατευθύναι τὰ διαβήματά Σου εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΥΛΛΕΡΟΣ

(GEORGES MÜLLER)

Η ΕΚ ΠΙΣΤΕΩΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον 86).

Εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν νῦν μετὰ τὰ λεχθέντα, ὅτι αἱ προσευχαί του προήρχοντο ἐκ πίστεως; Ὅταν ὁ Γεώργιος Μύλλερος γονατίσῃ, γνωρίζει ὅτι ὁ Θεὸς εἰσακούει αὐτοῦ, εἶναι πεπεισμένος ὅτι θέλει νὰ ἀποκριθῇ εἰς αὐτὸν καὶ προσμένει νὰ εἰσακουσθῇ. Δὲν πιστεύει μόνον εἰς τὸν Θεόν, ὑπακούει εἰς τὸν Θεόν, στηρίζεται ἐπὶ τῶν ὑποσχέσεών Του, καὶ ἐπαναπαύεται ἐπ' Αὐτόν· θὰ ἀμφέβαλλε μᾶλλον περὶ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ὑπάρξεως, ἢ περὶ τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Εὐαγγελίου, διὸ καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς του ἔχων τεταμένας ἐπὶ τῶν ὑποσχέσεων Αὐτοῦ, καὶ κρατῶν τὰς ὑποσχέσεις τῆς ἀγάπης Του, ῥίπτεται κατὰ γῆς, κλίνει ἐνώπιον Αὐτοῦ, ἵνα ζητήσῃ χάριτας, ὁποίας ὑπαγορεύει εἰς αὐτὸν τὸ Ἅγ. Πνεῦμα. Οὐδὲν εἶναι δύσκολον ἢ βαρὺ εἰς τὴν πίστιν του. Ἔχει ἀπέναντί του Πατέρα τ ο σ ο ῦ τ ο ν π λ ο ύ σ ι ο ν, τ ό σ ο ν ἰ σ χ υ ρ ὸ ν κ α ὶ τ ό σ ο ν ἀ γ α θ ό ν. Ἡ δὲ πεῖρα ἀείποτε ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἐμπιστοσύνην του, συχνάκις δὲ ἡ ταχύτης καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐκλογῶν ὑπερβαίνουσι τὰς αἰτήσεις αὐτοῦ. Πῶς εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνος, ὅστις ἠνέῳξεν εἰς τὸν πιστὸν στάδιον ἀπέραντον, καὶ ὅστις ἐφρόντισε νὰ ἐγγράψῃ εἰς εἰς τὸν λόγον Του ὑπόσχεσιν «Πᾶν ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί Μου λήψεσθε» (α), νὰ μὴ δοξασθῇ Αὐτὸς ὁ ἴδιος διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν δωρεῶν Αὐτοῦ, ὅταν εὕρῃ ἐπὶ τῆς Γῆς τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ παρήγαγε τὸν θαυμασμόν του ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς Αὐτοῦ, ἀ λ η θ ῆ δηλ. π ί σ τ ι ν!..;

Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ μέσα.

Ἴδωμεν νῦν καὶ τὰ ἀποτελέσματα.

Σταφύνα πρὸς σταφύνα ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ ὄρους τὸ ὕδωρ καταπίπτει ἐκ βράχου καὶ

(α) Μελέτησον ἐπισταμένως τὸ ιέ καὶ ιϛ'. τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου κεφάλαιον.

σχηματίζει κατ' ἀρχὰς λεπτὸν ῥυάκιον, μόλις ἐπαρκοῦν πρὸς κορεσμὸν διψῶντος κυνηγοῦ τοῦ ὄρους. Ἀπολυόμενος τὸ ἐλάχιστον ἐκεῖνο ῥυάκιον γίνεται ῥύαξ, καὶ μετ' οὐ πολὺ τίθησιν εἰς κίνησιν τοὺς μύλους τῆς κοιλάδος. Ὁ ῥύαξ γίνεται παραπόταμος, καὶ δέχεται ἐντὸς ὀλίγου βαρέα πλοιάρια σκοπὸν ἔχοντα τὰ ἐφοδιάσωσι τὰς παροχθίους πόλεις. Ὁ παραπόταμος προχωρῶν καὶ πλατυνόμενος γίνεται ὁρμητικώτατος ποταμός, διασχιζόμενος καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ὑπὸ ἀναριθμήτων πλοίων, τὰ ὁποῖα διακρατοῦσι τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐν μέσῳ ἀχανοῦς χώρας, καὶ κατερχόμενα εἰς τὴν θάλασσαν ἀπέρχονται μακρὰν ἵνα κομίσωσιν εἰς τὰς ἀπωτάτας παραλίας τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἔργον Γεωργίου τοῦ Μυλλέρου. Ταπεινὸν ἐν τῇ ἀρχῇ του, μεγαλύνεται εἶτα καὶ ἐφαπλοῦται προχωροῦν ἕως ἀπωκτᾷ ἀνάπτυξιν θαυμαστήν. Θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ καταχωρήσωμεν ἀριθμούς, ἔχοντας ἐνταῦθα εὐγλωττίαν ἀσύγκριτον καὶ παντὸς λόγου οἱουδήποτε πειστικωτέραν λαλοῦντας εἰς τὴν καρδίαν.

Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰς διὰ μέσου αὐτοῦ εἰς σωτηρίαν ὁδηγηθείσας ψυχάς, τῶν ὁποίων ἀδύνατον νὰ ὁρίσωμεν τὸν ἀριθμόν, διότι αἱ ψυχαὶ δὲν ἀριθμοῦνται, εἰμὴ εἰς τὸν οὐρανὸν εἰς τὰ βιβλία τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῶν ἀμοιβῶν καὶ τῆς αἰωνίας δόξης, θὰ ἐκθέσωμεν τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα φαίνονται, ψηλαφίζονται, ἀριθμοῦνται, ὑπολογίζονται μετὰ ἐντελοῦς ἀκριβείας.

Ἐκ τῶν πρώτων φροντίδων του ὑπῆρξεν ἡ διανομὴ θρησκευτικῶν φυλλαδίων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπιμόνως ἐνησχολήθη κατόπιν. Τὸ α', ἔτος ἔθηκεν εἰς κυκλοφορίαν 19,000 φυλλάδια· τὸ β'. 100,000· τὸ γ'. 200,000. Ἐφεξῆς ἔφθασε βαθμηδὸν τὸν ἀριθμὸν 500,000, 1,000,000, 2,000,000, 3,000,000, 4,000,000 φυλλαδίων, βιβλίων καὶ πραγματειῶν διανεμηθεισῶν ἐν ἑνὶ ἔτει. Ὑπολογίσθη ὅτι χρειάζονται 400 γενναῖοι ἵπποι διὰ νὰ σύρωσιν τὰ εἰς διάφορα εἴδη ὑπ' αὐτοῦ τυπωθέντα, καὶ τὰ ὁποῖα ἔθηκεν εἰς κυκλοφορίαν ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι τῆς σήμερον. Μόνη ἡ προσευχὴ παρεῖχεν εἰς αὐτὸν τὰ πρὸς τὴν διανομὴν ταύτην ἀπαιτούμενα χρήματα, τὰ ὁποῖα συμποσοῦνται εἰς 960,000 φρ. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν φυλλαδίων καὶ πραγματειῶν, διὰ τῶν ὁποίων εὐηγγελίσατο τὸν Χριστόν, ἀνέρχεται εἰς 96,000,000, ἤτοι τόσα ἐκ τῶν ὁποίων ἀνὰ ἕξ θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἑκάστη οἰκογένεια τῆς Γαλλίας . . .

Ἐπόθησεν ἐπίσης νὰ ἀνεγείρῃ δωρεὰν σχολὰς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἵδρυσεν 75, ἐξ ὧν 18 ἐν Ἱσπανίᾳ, 7 ἐν Ἀγγλίᾳ, 2 ἐν Ἰταλίᾳ, 2 ἐν Ἰνδίαις κτλ. Ἐν Ἱσπανίᾳ μόνον ὑπάρχουσι πρὸς τὸ παρὸν περισσότεροι τῶν 1000 καθολικῶν μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι φοιτῶσιν ἐν αὐταῖς· ὁ ὁλικὸς δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθείσαις Σχολαῖς φοιτώντων ἀνέρχεται εἰς 6,520 μαθητές. Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῶν 112,937 πρόσωπα ἐξεπαιδεύθησαν ἐν αὐταῖς, αἱ ὁποῖαι ἐν συνόλῳ ἐστοίχισαν αὐτῷ 2,436,000 φράγκα. Ἡ ποσότης αὕτη, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι, παρεσχέθη αὐτῷ διὰ τῆς αἰτήσεως καὶ τῆς προσευχῆς. Ὅταν δὲν εἶχε χρήματα, οὐδένα εἰδοποίει εἰμὴ μόνον τὸν Θεόν. Κλίνει τὰ γόνατα, διηγεῖται τὴν κατάστασίν του εἰς τὸν Κύριον καὶ περιμένει βοήθειαν, ἡ ὁποία οὐδέποτε ἔλειψε.

Τὸ γνωστότερον ὅμως ἔργον του εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ Ὀρφανοτροφεῖόν του. Εἴπομεν πόθεν ὁρμώμενος καὶ διατί ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἱδρύσῃ. Ἀφ' οὗ ἐπὶ μακρὸν προσευχήθη, ἤνοιξε κατ' ἀρχὰς ἐν Βριστόλῃ τῆς Ἀγγλίας οἰκίαν ἱκανῶς εὐρύχωρον διὰ νὰ περιλάβῃ 30 παιδία καὶ 2 βοηθούς, πρὸς διατήρησιν τῶν ὁποίων ἀφθόνως ὁ Θεὸς προέβλεψεν. Ἐξ μῆνας βραδύτερον ἠνέῳξε δευτέραν οἰκίαν διὰ 36 παιδία, 9 δὲ μῆνας μετὰ ταῦτα τρίτην. Οἱ 126 προστατευόμενοι αὐτοῦ ἔζων ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐξ ἐκείνων ὅσα ἠδύνατο ὁ τῶν ὀρφανῶν Πατὴρ νὰ πέμπῃ αὐτοῖς. Ὁσάκις οὐδὲν ἔμενε διὰ τὸ γεῦμα – ὅπερ συχνότατα συνέβαινε —ἔλεγον τοῦτο ἁπλουστατα τῷ Θεῷ· πάντοτε δὲ χρήματα ἢ τρόφιμα ἐγκαίρως ἤρχοντο. Οἱ 4 τόμοι τῆς αὐτογραφίας του εἶναι πλήρεις ἀμέσου εἰσακούσεως τῶν προσευχῶν του, ἐνίοτε μάλιστα προκατελάμβανεν αὐτὰς ὁ Θεός, βεβαιοῖ δὲ ὅτι εἶχεν ἀνάγκην περισσοτέρους τῶν 20 τόμων διὰ νὰ διηγηθῇ πάντα. Αὐξάνοντος σὺν τῷ χρόνῳ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρὸς παραδοχὴν αἰτήσεων ἀπίστων, κατεσκεύασεν οἰκοδόμημα δυνάμενον νὰ περιλάβῃ 300 ὑποτρόφους· μικρὸν δὲ μετὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ ἀρχίσῃ τὴν οἰκοδομὴν ἑτέρου δυναμένου νὰ περιλάβῃ 700. Σήμερον τὸ κατάστημα τοῦ Γεωργίου Μυλλέρου ἐν Βριστόλῃ σύγκειται ἐκ 5 οἰκοδομημάτων σχηματιζόντων μικρὸν χωρίον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ μεγαλεῖτερον Ὀρφανοτροφεῖον τοῦ κόσμου. Περιέχει 500 δωμάτια, ἔχοντα 1700 παράθυρα, ἐν τοῖς ὁποίοις διατηροῦνται ὑπὲρ τὰς 2000 παιδίων. Ἡ ἐτησία δαπάνη διὰ μόνον τὸ γάλα εἶναι 50,000 φράγκα, τὰ δὲ ὅλα ἔξοδα ἀνέρχονται εἰς 625,000. Ἡ ἰδιαικὴ αὕτη οἰκία ἐστοίχισε 2,760,000 φράγκα . . .

Ἀκόμη ἕνα τελευταῖον ἀριθμόν. Ἡ ὁλικὴ ποσότης τῶν ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Μυλλέρου χορηγηθεισῶν δωρεῶν εἰς φιλανθρωπικὰ ἔργα καὶ εἰς ἱεραποστολὰς ἀνέρχεται εἰς 29,568,000!

—29,568,000 φρ! ἀποστελέντα διὰ ποσῶν συνήθως ἐλαχίστων ὑπὸ τοῦ Κυριάρχου οὐρανοῦ καὶ γῆς, καρδιῶν καὶ βαλαντίων εἰς τὸν ἥρωα τοῦτον τῆς προσευχῆς, ἵνα βοηθήσῃ αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ἐργάζηται κατὰ τὴν πίστιν του πρὸς αὔξησιν τῆς βασιλείας του!

Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δυσκολευόμεθά πως νὰ ἀναλύσωμεν τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα κληροῦσι τὰς καρδίας ἡμῶν ἐνώπιον τοιούτων ἀποτελεσμάτων; Αἰσθανόμεθα ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἠσθάνετο περιηγητὴς μεταβαίνων ἐν σιγῇ μιᾷ ἐκ τῆς ἐλαχίστης πηγῆς τοῦ ποταμοῦ εἰς τὸ εὐρύτατον στόμιόν του, ἢ κάλλιον πρὸς ἐκεῖνον ὅστις θὰ ἔβλεπε ἐξαίφνης τὸν Νιαγάραν ὑπὸ τοὺς ἐκπεπλησμένους αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς ἁπλοῦντα ἐξαίφνης τὴν ἄπειρον ἐπιφάνειαν τῆς ἀντηχούσης κατακρημνισεώς του, ἀφ' οὗ προηγουμένως εἶδε τὸν σχηματισμὸν τοῦ νέφους, τὸ ὁποῖον παρέχει εἰς αὐτὸν ἐν τῇ πηγῇ του τὰς πρώτας του ὕδατος αὐτοῦ σταγόνας. Μένει τις ἐμβρόντητος. Σκοτοδίνη ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ καταλαμβάνει τὸν κατανοοῦντα ταῦτα. Ὑπάρχει ὅμως ἕτερον ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν τὸ ἀπεκτῶμεν ἐνταῦθα. Ἐκπλαγῶμεν, συγκινηθῶμεν, συγκινηθῶμεν. Καλὸν τοῦτο. Ἀλλὰ συγχρόνως, ἀλλὰ πρὸ πάντων, πληρώσωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν ζήλου, φιλοτιμίας εἰλικρινοῦς καὶ βαθείας. Εἶναι ὠφέλιμον νὰ ἀναδειχθῶσι ζηλωταὶ καὶ μιμηταὶ τοῦ Γεωργίου Μυλλέρου διὰ νὰ δοξασθῇ ὁ Κύριος δι' ὁμοίας πίστεως.

Παρεθέσαμεν ἀριθμούς. Ὑποδείξωμεν τώρα τὸν τελευταῖον ὑπολογισμόν.

Ἂν ἡ πίστις ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου, χωρὶς ἀξιοσημειώτων προτερημάτων, χωρὶς ἐκτάκτων χαρισμάτων, προσεκόμισεν ὡς ποταμὸς μεγαλοπρεπὴς καὶ πάντοτε αὐξανόμενος τὰ ἄφθονα τῆς χάριτος ὕδατα εἰς χιλιάδας πλασμάτων, διὰ νὰ δοξάσωσι διὰ ἰσαρίθμων εὐγνωμοσύνης φωνῶν τὴν ἄπειρον ἀγάπην ἐπανευρεθέντος Θεοῦ, τί δὲν θὰ παρῆγον διὰ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων τὰ συνελθόντα ὕδατα πάντων τῶν ποταμῶν τῆς ζωῆς, οἵτινες θὰ ἐγεννῶντο ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἂν αἱ καρδίαι ἡμῶν ἐπληροῦντο καὶ ἐπείθοντο τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι; . . .

Καὶ ἂν ἡ χεὶρ ἑνὸς μόνου χειριζομένου μετὰ σθένους τὸ καλῶς ἠμονημένον ξίφος τῆς πίστεως τοιαύτας πληγὰς κατήνεγκε κατὰ τῆς ἁμαρτίας, τί δὲν θὰ ἔπραττε πρὸς θρίαμβον τοῦ Εὐαγγελίου στρατὸς χριστιανῶν ἀκλονήτως ἀποφασισάντων νὰ μάχωνται διὰ τῆς προσευχῆς, καὶ ὁριφθῶσιν ἐντὸς τοῦ πλήθους, ὡς οἱ στρατιῶται τοῦ Γεδεών, κραυγάζοντες «Τοῦτο τὸ ξίφος τοῦ Λιωνίου! Τοῦτο τὸ ξίφος τοῦ Μεγάλου Θεοῦ!»

Ἐν Λειψίᾳ, κατὰ Σεπτέμβριον 1891.

Δ. Δανιήλ.

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Ἡ πίστις δὲν εἶναι τὸ ἁπλῶς πιστεύειν εἰς τὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, εἰς τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ παρεδόθη εἰς θάνατον διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔσωσεν ἡμᾶς κτλ., διότι τότε καὶ ὁ διάβολος ἔχει πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Οἱ δαίμονες ἐκάλουν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀναγνωρίζοντες τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ κυριότητα ἠρώτων αὐτὸν ἐὰν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἵνα βασανίσῃ αὐτούς. Σίμων ὁ μάγος ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ ὅμως δὲν μετεῖχε τῆς βασιλείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἐκήρυξεν ὅτι πολλοὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως θὰ εἴπωσιν εἰς αὐτόν· Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις (θαύματα) πολλὰς ἐποιήσαμεν;» καὶ αὐτὸς θ' ἀποκριθῇ εἰς αὐτούς· «Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.» Πρέπει λοιπὸν ἡ πίστις εἰς τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου νὰ ἦνε τοιαύτη, ὥστε ὁ πιστεύων νὰ μεταβληθῇ ὁλοτελῶς κατὰ τὸν ἕνα ἄνθρωπον καὶ νὰ αἰσθάνηται καὶ νὰ λέγῃ· «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Οὕτω θὰ ἀναγνωρίσωμεν εὐκόλως ὅτι ἀπαιτεῖται ἀπὸ μέρους ἡμῶν πίστις διοριζομένη ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐὰν συλλογισθῶμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅστις εἶνε τὸ ἀντικείμενον τῆς πίστεως, εἶνε τὸ ὕδωρ τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ, ὅπερ ὁ Θεὸς παρέσχε τοῖς ἀνθρώποις. Ὑπάρχουσι δὲ πολλὰ ὕδωρα, ὧν τὴν ἀξίαν ἀναγνωρίζομεν μέν, ἀλλὰ δὲν θέλομεν νὰ διεκθῶμεν, διότι διακρίνομεν τὰς ἐλλείψεις των, δι' ἃς δὲν ἠθέλομεν ἱκανοποιηθῇ· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παρίσταται εἰς ἡμᾶς ὡς τὸ ἄκρον ἀγαθόν, τοῦ δὲ ἄκρου ἀγαθοῦ ἀκριβῆ γνῶσιν δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ λάβωμεν, ἐὰν μὴ συλλάβωμεν τοῦτο ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ καὶ ἀφοσιωθῶμεν εἰς αὐτό. Ἑπομένως, ὃς ἂν μὴ προσφέρῃ τὴν καρδίαν του εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, οὗτος δὲν πιστεύει ἀληθῶς εἰς αὐτόν.

Τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παρίσταται εἰς ἡμᾶς ὡς ὕδωρ, καὶ ὕδωρ τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ, τοῦτο γίνεται δῆλον ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Οὕτως ἔλεγεν εἰς τὴν Σαμαρείτιδα· «Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν.» Ἵνα δὲ ἀναγνωρίσωμεν τίς ἡ ἐνέργεια τῆς πίστεως σχετικῶς πρὸς τὸ ὕδωρ τοῦτο, ἂς ἐξετάσωμεν εἰς τί συνίσταται τοῦτο.

Ἐκεῖνος, εἰς ὃν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνεφανίσθη διὰ τοῦ Εὐαγγελίου, εἶνε ὁ ἁμαρτωλὸς

ἄνθρωπος, ὃν ὁ θεῖος νόμος ἐφόβησε δοὺς αὐτῷ τὴν γνῶσιν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κατάρας, ἣν αἱ ἁμαρτίαι του ἐπέσυραν κατ' αὐτοῦ, καὶ ὅστις ἰδὼν ποίαν ἁγιότητα ἀπῄτει ὁ νόμος ἀπὸ μέρους αὐτοῦ, ἀνεγνώριζε τὴν ἐσχάτην διαφθορὰν τῆς καρδίας του καὶ τὴν δύναμιν τῶν παθῶν, ἅπερ καθιστῶσιν αὐτὸν αἰχμάλωτον τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας, ὡς ἀποφαίνεται ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῇ. Ὁ ἁμαρτωλὸς οὗτος ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν ἰδίαν ἀθλιότητα καὶ βλέπει, ὅτι ἅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου, εἰς ἃ ἔθετε ἐν εὐτυχίαν του ὅλν εἶνε εἰμὴ ματαιότης. Ἐνῷ εὑρίσκεται εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην, τὸ Εὐαγγέλιον παρουσιάζει εἰς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν μὲ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκχυνόμενον ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, μὲ τὸ Πανάγιον αὐτοῦ Πνεῦμα ἐνεργοῦν τὴν ἀναγέννησιν, τὸν ἁγιασμὸν τῆς ψυχῆς του, καὶ μὲ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅπου περιμένει αὐτὸν αἰωνία δόξα καὶ μακαριότης. Τότε ὁ ἁμαρτωλὸς δέχεται τὴν θείαν χάριν, διαπεράται ὅλος ὑπὸ ἀγάπης πρὸς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ Πατέρα, ὑποτάσσεται εἰς τὸ θεῖον ἐκείνου θέλημα καὶ ἀναγνωρίζων τὸ μάταιον τῶν ἀγαθῶν τοῦ παρόντος βίου, ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτοῦ καὶ προσκολλᾶται ὅλος εἰς τὸν Κύριον, εἰς ὃν μόνον εὑρίσκει τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν του. Ὁ οὕτως ἀναγεννηθεὶς ἄνθρωπος κέκτηται τὴν ἀληθῆ πίστιν.

Δυστυχῶς πλείστοι ὅσοι καὶ αὐτῶν τῶν ἐπαγγελλομένων τὸν κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου ἀντὶ νὰ ὦσι πεπεισμένοι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ ἄκρον ἀγαθόν, διάκεινται ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι πρὸς αὐτόν. Αἱ ἐπιθυμίαι τῆς σαρκὸς ἐπισκοτίζουσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ὡς ἐν πυκνῇ ὀμίχλῃ διατελοῦντες ἀδυνατοῦσι νὰ διακρίνωσι τὴν αἴγλην τοῦ ἀρρήτου αὐτοῦ κάλλους καὶ νὰ μετάσχωσι τῶν ἀφθάρτων ἀγαθῶν, ἅπερ ἐπιδαψιλεύει ἡμῖν. Ἀκούουσι κηρυττόμενον ὅτι αὐτὸς ἐγένετο ἡμῖν σοφία, χωρὶς ὅμως νὰ κάμνωσι χρῆσιν τῆς σοφίας αὐτῶν ὥστε τὸν γνωρίσωσιν· ὅτι ἐγένετο ἡμῖν δικαιοσύνη χωρὶς νὰ καταφεύγωσιν εἰς αὐτὸν ὥστε τύχωσι συγγνώμης τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν, ἐνεργοῦντες ὡς ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀναισθητοῦντες εἰς τὸ κατατρῦχον αὐτοὺς νόσημα, ὀλιγωροῦσι νὰ ζητήσωσι τὴν θεραπείαν· ὅτι ἐγένετο ἡμῖν ἁγιασμὸς χωρὶς νὰ θέλωσι νὰ παραιτήσωσι τὰς ἀνομίας αὐτῶν, ἀγαπῶντες μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ὅτι ἐγένετο ἡμῖν ἀπολύτρωσις, χωρὶς νὰ ἐγείρωνται διὰ τῆς ἐλπίδος τῆς ἀπολαύσεως τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν. Ἰδοὺ διατί πολλοί, ἐπαγγελλόμενοι τὸν κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ γινώσκοντες κατὰ βάθος τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, δὲν ἔχουσιν ὅμως πίστιν.

Θέλεις λοιπὸν νὰ μάθῃς ἐὰν ἀληθῶς πιστεύῃς; ἐξέτασον ἐὰν ἀνεγεννήθης πνευματικῶς διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως· ἐξέτασον ἐὰν ἡ διάνοιά σου καὶ ἡ καρδία σου, αἱ πρότερον παραδεδομέναι εἰς τὴν ὕλην, εἶνε σήμερον ἀφωσιωμέναι εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἐὰν καταγίνωνται νὰ ἀποτινάξωσιν ἐπάνωθέν των τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας. Ἐξέτασον ἐὰν ἔχῃς ἤδη νέαν τινὰ ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ περιπατήσῃς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἁγιότητι, ἐὰν ἀντὶ τῶν εἰδεχθῶν αἰσθημάτων τῶν βασιλευόντων ἐν σοί, κατέλαβον τὴν θέσιν τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καλοκἀγαθίας· ἐὰν ἀντὶ τῆς σκληρότητος τῆς καρδίας σου πρὸς τοὺς πάσχοντας, αἰσθάνεσαι ἤδη τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν συμπάθειαν· ἐὰν ἀντὶ τῆς φιλαργυρίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, ἕτινά σε ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν ἀδικίαν καὶ εἰς τὴν ἁρπαγήν, ἤδη θηρεύῃς τὰ πλούτη, τὴν δόξαν καὶ τὰς τέρψεις τοῦ οὐρανοῦ. Τοιοῦτος πρέπει νὰ ᾖνε ὁ μορφωθεὶς διὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ διὰ τῶν τοιούτων ἔργων δοκιμάζεται ἡ πίστις αὐτοῦ.

Δ. Μαρῖνος.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ κ. πρωθυπουργός, λόγον ποιούμενος ἐν τῇ βουλῇ περὶ τῶν ἐξόδων τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, εἶπεν ὅτι ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1892 τοῦ ὑπουργείου τούτου ἀνεγράφη πίστωσις πρὸς πλήρωσιν πέντε ἀρχιεπισκοπῶν καὶ τριῶν ἐπισκοπῶν τοῦ κράτους.

— Εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβληθήσεται νομοσχέδιον, δι' οὗ θὰ ὑποχρεωθῶσιν αἱ Μοναὶ τοῦ Κράτους νὰ συνεισφέρωσι ποσὸν ἐκ 45,000 δραχμῶν ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, δι' ὧν θὰ μισθοδοτῶνται οἱ διορισθησόμενοι ἱεροκήρυκες.

— Αἱ σφαγαὶ τῶν χριστιανῶν ὑπὸ τῶν ἐπαναστατησάντων Σμυρνῶν εἶσιν ὅ,τι ἀποτρόπαιον καὶ φρικτόν, προϊὸν εἰδωλολατρῶν. Ἡ σφαγὴ ἐν Τακοῦ πλήθους χριστιανῶν ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς εἶναι ἀπερίγραπτος. Μετὰ σατανικῶν ἐπινοήσεων εἰθανατώθησαν πολλοὶ Βέλγοι ἱεραπόστολοι· τὴν αὐτὴν ὁ οἰκτρὸν ἔσχον τύχην καὶ ὅσοι ἦσαν νεοφώτιστοι Κινέζοι. Δέκα παιδία διεμελίσθησαν τεμαχηδὸν καὶ εἶτα ἐψήθησαν αἱ σάρκες αὐτῶν ἐπὶ ἀνθράκων ἀνημμένων. Καλογραῖαι πολλαὶ ἐξυβρίσθησαν, ἐξεβιάσθησαν καὶ εἶτα ἐφονεύθησαν κατὰ τρόπον ἀνηκούστου θηριωδίας. Ἔτι στα δείγματα ἡρωϊσμοῦ παρέσχον οἱ ἱεραπόστολοι ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς φρικωδεστέρας βασάνους καὶ ὑπομένοντες τὰ πάντα καὶ

ὕβρεις καὶ κολαφισμοὺς παρὰ τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν. Ζῶντες δ' ἐκάησαν, ἀφοῦ ἐξεριζοῦτο ἡ γλῶσσα αὐτῶν. Πολλῶν δὲ κατασπαραττομένων ἔξήγετο ἀχνίζουσα ἡ καρδία.

Αἱ σφαγαὶ αὗται καὶ αἱ θηριωδίαι τῶν εἰδωλολατρῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν ἀνάστατον τὴν κοινὴν γνώμην ἔχουσι. Ζωηρὰ δὲ γίνεται ἀνταλλαγὴ ἐγγράφων πρὸς σύσκεψιν περὶ τοῦ ποιητέου μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν κυβερνήσεων.

— Ὁ ἐκ τῶν πρώτων ἱδρυτῶν καὶ συμβούλων τῆς «Ἀναπλάσεως» καλλιτέχνης, ἁγιογράφος, κ. Γ. Οἰκονόμος, ὑπουδάσας τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἁγιογραφίαν πρῶτον μὲν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πολυτεχνείῳ, καθ' ἕκαστον ἔτος βραβευόμενος, εἶτα δὲ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Μονάχῳ, εὑρίσκεται πρὸ μικροῦ ἐνταῦθα μετὰ τετραετῆ διαμονὴν ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ κ. Γ. Οἰκονόμος εἶνε ἐκ τῶν πρώτων συμβούλων καὶ ἱδρυτῶν τῆς «Ἀναπλάσεως». Διὰ τοῦτο χαίρομεν βλέποντες καὶ μανθάνοντες τὴν εὐδοκίμησιν αὐτοῦ ἐν τῇ καλῇ τῆς ζωγραφικῆς τέχνῃ, καὶ κατὰ καθῆκον συνιστῶμεν αὐτὸν εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἀναπλάσεως» ἐνταῦθά τε καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἔργα αὐτοῦ εὑρίσκονται ἐκτεθειμένα ἐν τῷ πιλοποιείῳ τοῦ «Ἄστεως», δύο ἀρραῖαι εἰκόνες πρὸς πώλησιν, καὶ ἐν τῷ πιλοποιείῳ τοῦ κ. Ι. Κασδόνη μία· ὁμοίως δύο ἐν Ῥώμῃ καὶ τρεῖς ἐν Μονάχῳ, ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει τῆς πόλεως ταύτης. Τούτων ἡ μία παριστῶσα τὸν Χριστὸν ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὡραίων τεχνῶν τῆς ἐν Μονάχῳ. Ὁ κ. Γ. Οἰκονόμος δύναται νὰ ἐκτελέσῃ παραγγελίας προσωπογραφιῶν καὶ πᾶσαν ἁγιογραφίαν, ἣν εἰδικῶς ἐσπούδασε καὶ κατὰ τὸ σύστημα μάλιστα τὸ καλούμενον ἐν Εὐρώπῃ a fresco, ὅπερ μόνος ἐκ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν ἐξήσκησε, καὶ καθ' ὃ εἰσὶν ἐξειργασμέναι αἱ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ τοιχογραφίαι καὶ πανταχοῦ τῶν ἐν Εὐρώπῃ διασήμων Ἐκκλησιῶν· ἐνταῦθα δὲ ἔχομεν μόνον τὸν ῥωσσικὸν ναὸν τοιχογραφηθέντα ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Θειρσίου κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο. Ὁ κ. Οἰκονόμος δύναται ν' ἀναλάβῃ, καὶ ὁπουδήποτε τῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἤθελε κληθῆ, διακόσμησιν ναῶν καὶ ὡς τοιοῦτον συνιστῶμεν αὐτόν. Δύναταί τις ν' ἀπευθυνθῇ περὶ τούτου εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἀναπλάσεως».

— Ἐκ τινος ἐπιστολῆς τοῦ κ. Geoffroy, διευθυντοῦ τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς σχολῆς τῆς Ῥώμης πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν, μανθάνομεν ὅτι Δέων ὁ 13ος συνέστησε διαγωνισμὸν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῆς 13ης ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς εἰς Πάπαν ἀναρρήσεως τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου, ὅστις ἐπάππευσεν ἀπὸ τοῦ 591 —604. Τὰ βραβεύσιμα ὑπομνήματα θὰ ἐκδοθῶσι ἐπαλώμασι τοῦ Πάπα.—Ἰδοὺ δὲ τὰ προταθέντα ζητήματα· Λόν Περὶ τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἐξήσκησεν ἡ ἀρχιεπιστολὴ τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου ἐπὶ ταῖς μετ' αὐτὴν κατὰ τὸν 7ον καὶ 8ον αἰῶνα· βον Ἔκθεσις περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ἐπιστήμης, ἥτις ἀποβλέπει εἰς τὴν λειτουργικὴν τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου, καὶ ἐξέτασις τῶν γνησίων αὐτοῦ συγγραμμάτων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καὶ τοῦ ζητήματος τῆς μελῳδίας· γον Ἡ διὰ σχεδίων χρωματιστῶν ἀπεικόνισις τῶν εἰκονογραφιῶν, ἃς ὁ Ἅγιος Γρηγόριος διέταξε καὶ αἵτινες ἐξετελέσθησαν μὲν ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Καιλίου λόφου ἐν Ῥώμῃ κειμένῃ κατοικίᾳ αὐτοῦ, περιέγραψε δὲ αὐτὰς ἐν λεπτομερείᾳ ὁ ἱεροδιάκονος αὐτοῦ Ἰωάννης. Θὰ συνταχθῇ δὲ καὶ περιγραφὴ τῶν ἀπεικονίσεων τούτων ἐν ὑπομνήματι τῇ βοηθείᾳ τινῶν δεδομένων ἀρχαιολογικῶν εἰδήσεων.

— Ὁ κ. Brockhaus ἐξέδωκεν ἐν Λειψίᾳ ἐσχάτως ὡραῖον βιβλίον περὶ τῶν θησαυρῶν τῆς τέχνης, οἵτινες διατηροῦνται ἐν τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Ἁγ. Ὄρους «Die Kunst in den Athos Klöstern». Ἡ Βυζαντινὴ τέχνη καὶ ἐν γένει ἅπασα ἡ ἐκκλησιαστικὴ λατρεία ἀφῆκε πολύτιμα μνημεῖα ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ καὶ ἀρχαίῳ μοναχικῷ καθιδρύματι. Τὰ μνημεῖα ταῦτα μελετήσας ἐντοπίως ὁ κ. Brockhaus παρέχει ἡμῖν πολὺ ἐνδιαφερούσας ἀπεικονίσεις αὐτῶν.

— Εἰς τὸν Πανοσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην κ. Γρηγόριον Ζυγαβηνὸν ἐφημέριον τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας καὶ συντάκτην τοῦ «Ἐξηγητοῦ τῶν Γραφῶν» ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ὁ ἀργυροῦς Σταυρὸς τῶν Ἱπποτῶν. Συγχαίρομεν. Δίκαιον ἦτο.

— Εὐχαρίστως ἀγγέλλομεν νέαν ἔκδοσιν τῆς Παλ. Διαθήκης κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα ὑπὸ τοῦ κ. Παναγ. Τζελάτη, ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ, σχήματος 8ου, διὰ λαμπρῶν τυπογραφικῶν χαρακτήρων, καὶ μετὰ παραπομπῶν, περιλαμβάνουσαν 50 ὁλοσελίδους εἰκόνας καλλιτεχνικάς. Τιμὴ τῆς συνδρομῆς ὁρίζεται διὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις μὲν 10 δραχ., διὰ τὰς ἐπαρχίας δὲ 12 καὶ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 12 χρ. φρ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν πανταχοῦ σήμερον ἐπικρατεῖ πλημμύρα μυθιστορημάτων, εἶνε λίαν ἀξιέπαινος καὶ τὰ μάλιστα ὑποστηρικτέα ἡ πρωτοβουλία, μεθ' ἧς ἀνέλαβεν ὁ κ. Π. Τζελάτης τὴν νέαν ταύτην ἔκδοσιν τοῦ Θείου λόγου, ἐξ οὗ καὶ μόνου πηγάζει ἡ ἀλήθεια, καὶ δι' οὗ ἀποκαλύπτεται ἡμῖν ὁ ἀληθὴς καὶ σωτηριώδης ἠθικὸς νόμος.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται καὶ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἀναπλάσεως».

— Πρό τινος ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἠγόρασε παλαιάν τινα τῶν καθολικῶν ἐν Παρι-

σίοις ἐκκλησίαν, ἥτις ἀνεκαινίσθη καταλλήλως, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς παρεκκλήσιον τοῖς ἐν Παρισίοις εὑρισκομένοις ὀρθοδόξοις Ῥωμαίοις, τέως ἐστερημένοις τοιούτου. Κατὰ δὲ τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον γενήσονται τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ. Ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας καὶ ὁ ἐπίσκοπος Χουσίου θὰ μεταβῶσιν εἰς Παρισίους, ἵνα μετάσχωσι τῆς τελετῆς ταύτης.

— Κατ' εἰδήσεις ἐπισήμους ληφθείσας ἐνταῦθα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς τούτου ἐξεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, δι' οὗ ἀναγνωρίζεται ὡς ἔγκυρος ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδωνος. Προσεχῶς ἐκ Δαμασκοῦ, ὅπου ἡ ἕδρα τοῦ Πατριαρχείου, πρόκειται νὰ κατέλθῃ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τινων ἀρχιερέων καὶ προκρίτων τῆς Δαμασκοῦ, ἵνα ἐν πομπῇ παραλάβῃ αὐτόν, καὶ εἶτα ἀναχωρεύσῃ οὗτος Πατριάρχης διὰ τῆς κεκανονισμένης ἐπισήμου τελετῆς.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

ΥΠΟ

ΗΛΙΑ Α. ΚΑΝΤΑ

προϊόντου τῆς Θεολογ. καὶ ἐφημερίου τῆς ἐν Μασσαλίᾳ Ἑλληνικῆς ὀρθοδ. Κοινότητος

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΑΛΚΣ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ 1891

Ἐκ τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου δύναταί τις εὐκόλως νὰ ἐννοήσῃ τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἀξιολόγου ἐκ πέντε περίπου τυπογραφικῶν φύλλων εἰς 8ον λίαν φιλοκάλως ἐκδοθείσης πραγματείας τοῦ ἐλλογίμου καὶ διακεκριμένου πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἠλία Καντᾶ, ὅστις, ἀναλογιζόμενος τὰ ἐκ τῆς ὀλιγωρίας τοῦ ἐγγάμου κυρίως κλήρου προερχόμενα κακά, ἐπιδρῶντα σπουδαίως ἐπί τε τῆς τοῦ ἔθνους διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως καὶ τῆς καθόλου αὐτοῦ προόδου, διὰ γλώσσης σαφοῦς καὶ δι' ἐπιχειρημάτων πειστικῶν καταδείκνυσιν, ὅτι ἐπέστη ἤδη ὁ καιρός, ἵνα τὸ ἔθνος, αἱ ἑκάστοτε Κυβερνήσεις, φροντίσωσι περί τε τῆς μορφώσεως λειτουργῶν ἀξίων τοῦ ἱεροῦ καὶ μεγάλου αὐτῶν προορισμοῦ καὶ περὶ τῆς μισθοδοσίας αὐτῶν.

Ἡ πραγματεία αὕτη, προϊὸν σκέψεως ὡρίμου, γνώσεων θετικῶν καὶ πείρας μακρᾶς εἶναι ἀξία ἀναγνώσεως. — Συγχαίρομεν καὶ χαίρειν δμολογοῦμεν τῷ σεβασταῷ καὶ ἐλλογίμῳ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ Ἑλληνικῆς κοινότητος ἐφημερίῳ κ. Ἠλίᾳ Καντᾷ ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει τῆς τοιούτου πρακτικῆς καὶ ὠφελίμου πραγματείας του.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τοῖς κκ. ἀνταποκριταῖς καὶ συνδρομηταῖς ἡμῶν.

Παρακαλοῦνται οἱ κ.κ. ἀνταποκριταὶ καὶ συνδρομηταὶ ἡμῶν νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν τῷ 81ῳ φύλλῳ ἐνδιαφέρουσαν γνωστοποίησιν τοῦ γραφείου τοῦ περιοδικοῦ. Λυπούμεθα ὅτι πολλοὶ τῶν κ. συνδρομητῶν ἡμῶν, ἐνῷ βλέπουσι καὶ καλῶς γινώσκουσι τὰς δαπάνας καὶ τοὺς πνευματικοὺς κόπους, οὓς ὑφιστάμεθα διὰ τὴν τακτικὴν καὶ ἐπιμελεστάτην ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν, δὲν θέλουσι μετὰ ἐπανειλημμένας παρακλήσεις νὰ σπεύσωσιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἁπλουστάτης ὑποχρεώσεως, λήγοντος μετ' ὀλίγον τοῦ ἔτους.

Ἡ ἀποκλειστικὴ πώλησις τοῦ περιπαυδέστου συγγράμματος τοῦ κ. Ἰ. Σκαλτσούνη τῶν

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ,

ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ τοῦ συγγραφέως εἰς τὰ καταστήματα τοῦ κ. Ἀπόστη Κωνσταντινίδου. Ἕκαστον ἀντίτυπον τιμᾶται δραχ. 4. Εἶνε ἔργον ἄξιον μελέτης, ὅπερ δέον ν' ἀποκτήσωσιν οὐ μόνον οἱ περὶ τὰ θεολογικὰ ζητήματα ἀσχολούμενοι· ἀλλὰ καὶ πᾶς ἀληθῆς ἐπιστήμων καὶ λόγιος διὰ τὰς ἐν αὐτῷ τοσοῦτον ἐπιστημονικῶς καὶ σαφῶς ἀναπτυσσομένας θεωρίας περὶ Θεοῦ, κόσμου καὶ ἀνθρώπου, δι' ὧν καταπολεμεῖται ὁ ὑλισμός.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰωάννινα κ. Κ. Ζελαμ. φρ. χρ. 36.50 ἐλλφθ. — Ἀλεξάνδρειαν κ. Ἰ. Σαν. φρ. χρ. 100 ἐλλφθ. — Καστελλόριζον κ.κ. Κ. Σπυρ., Κ. Κουτσ., Κ. Στεφ. ἀνὰ φρ. 13.30 ἐλλφθ. — Ἀκξοὺς κ. Δ. Πιερ. δρ. 19.90 ἐλλφθ. — Τρίπολιν κ. Θ. Μηνόν. δρ. 10 ἐλλφθ. — Νοβοροσίσκον κ. Κ. Κυρικ. φρ. χρ. 13.30 ἐλλφθ. — Γιούγβον κ. Δ. Μεγ. φρ. χρ. 74 ἐλλφθ. — Φύλλα εἰς Πειραιᾶ, Ναυπλίαν, Ἐστιάλησαν. — Εὐχαριστοῦμεν πρὸς τοὺς πληρώσαντας.

Τύποις Δ. Κολλιαδάκη καὶ Ν. Τριαντάφυλλου — Κάτωθι τοῦ Δημαρχείου —